

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ
ΔΙΕΙΣΔΥΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ
ΗΛΕΙΑΣ**

**ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΕΙΡΗΝΗ
ΦΛΕΝΤΖΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ- ΜΑΡΙΑΜ**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΖΑΦΕΙΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΠΥΡΓΟΣ 2018

Περίληψη

Η διείσδυση και η αξιοποίηση των ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στα ελληνικά μουσεία βασίζεται σε έννοιες που αφορούν την μουσειακή διαχείριση σε συνδυασμό με τις νέες τεχνολογίες. Ειδικότερα, εάν λάβουμε υπόψη μας, την ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου και της ψηφιακής εποχής, τα μουσεία διαθέτουν πλέον μεγάλη ποικιλία τεχνολογικών μέσων, που θα τα βοηθήσουν να ανταποκριθούν στον σύγχρονο ρόλο τους. Το σύγχρονο μουσείο θα πρέπει να προσαρμοστεί και να αξιοποιήσει κατάλληλα τις ευκαιρίες που του προσφέρονται. Πιο αναλυτικά, το σύγχρονο μουσείο τείνει στο να αποστασιοποιηθεί από την παραδοσιακή μορφή του και προσπαθεί περισσότερο στο να προσεγγίσει το κοινό με νέους καινοτόμους τρόπους. Από όλες τις λειτουργίες του μουσείου, αυτή που συνδέεται άμεσα με τις νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά μέσα είναι οι συλλογές και τα εκθέματα του, προσφέροντας την δυνατότητα ψηφιοποίησής τους. Η ψηφιοποίηση των συλλογών και των εκθεμάτων των μουσείων, προσφέρουν πολλαπλά πλεονεκτήματα, τα οποία σχετίζονται με τη προβολή των μουσειακών εκθεμάτων. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα για άμεση και συνεχή προσβασιμότητα, για προώθηση των προϊόντων του μουσείου και για προσέλκυση νέων επισκεπτών. Ακόμη, δίνεται η ευκαιρία για διαδραστικότητα και προσαρμογή του μουσείου στις απαιτήσεις του επισκέπτη μέσω εξατομικευμένων υπηρεσιών. Τέλος, η όλη διαδικασία της διείσδυσης των ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στα μουσεία, προϋποθέτει από τη διοίκηση του μουσείου μια ολοκληρωμένη διαχείριση, έτσι ώστε να είναι αποτελεσματική η λειτουργία του. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται η κατάλληλη οργάνωση του προσωπικού, είτε αυτό αφορά διοικητικά στελέχη, είτε υπαλλήλους.

Λέξεις κλειδιά

Μουσείο, ψηφιακά μέσα, ηλεκτρονικά μέσα, σύγχρονο μουσείο, εκθέματα, έρευνα, ψηφιοποίηση, διαδραστικότητα, οπτικοακουστικά μέσα, αλληλεπίδραση, εικονική περιήγηση, Ηλεία.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	1
---------------	---

Εισαγωγή.....	6
---------------	---

Κεφάλαιο 1: «Το Σύγχρονο Μουσείο»

1.1. Ορισμός.....	7
1.2. Ιστορική εξέλιξη του μουσείου.....	9
1.3. Ιστορική εξέλιξη των ελληνικών μουσείων.....	11
1.4. Οι κατηγορίες των μουσείων.....	12
1.5. Μουσειακή διαχείριση.....	13

Κεφάλαιο 2: «Οι Νέες Τεχνολογίες στα Μουσεία»

2.1 Οι νέες τεχνολογίες και τα μουσεία.....	15
2.2. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στα μουσεία.....	16
2.3. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα των νέων τεχνολογιών στα μουσεία.....	19

Κεφάλαιο 3: «Η Χρήση Ηλεκτρονικών Μέσων στα Μουσεία της Ηλείας»

3.1 Σκοπός της έρευνας.....	21
3.2 Μεθοδολογία.....	21
3.3. Τα μουσεία του Νομού Ηλείας.....	22
3.3.1. Λαογραφικό μουσείο Καλλιθέας.....	23
3.3.2. Μουσείο Φραγκοκρατίας - Η εποχή των ιπποτών - Αρχαιολογικός χώρος Χλεμουτσίου.....	24
3.3.3. Μουσείο Αρχιμήδη.....	25
3.3.4. Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου.....	26

3.3.5. Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας.....	27
3.3.6. Μουσείο της Ιστορίας των ανασκαφών της Ολυμπίας.....	28
3.3.7. Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας.....	29
3.3.8. Παλαιό Μουσείο Αρχαίας Ηλιδας.....	31
3.3.9. Νέο Μουσείο Αρχαίας Ηλιδας.....	31
3.3.10. Τόρνομα Γ. και Φ. Κανελλόπουλου.....	32

Κεφάλαιο 4: «Τα Αποτελέσματα της Έρευνας»

4.1. Γενικές πληροφορίες.....	35
4.2. Ηλεκτρονική διαχείριση του μουσείου.....	39
4.3. Μουσείο και διαδίκτυο.....	49

Κεφάλαιο 5: «Συμπεράσματα και Προτάσεις»

5.1. Συμπεράσματα.....	58
5.2. Περιορισμοί της έρευνας.....	59

Βιβλιογραφία.....	60
--------------------------	-----------

Παράρτημα.....	64
-----------------------	-----------

Περιεχόμενα Πινάκων και Διαγραμμάτων

Πίνακας 1: Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στα μουσεία.....	20
Διάγραμμα 1: Το μουσείο είναι.....	35
Διάγραμμα 2: Σε ποια θεματική κατηγορία ανήκει το μουσείο;.....	36
Διάγραμμα 3: Πόσοι εργαζόμενοι απασχολούνται στο μουσείο;.....	37
Διάγραμμα 4: Πόσα εκθέματα φιλοξενούνται στο μουσείο;.....	38
Διάγραμμα 5: Πώς κρίνετε την επισκεψιμότητα του μουσείου;.....	39
Διάγραμμα 6: Πώς θα χαρακτηρίζατε την χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στο μουσείο;.....	40
Διάγραμμα 7: Γίνεται χρήση ηλεκτρονικών μέσων για την διοικητική διαχείριση του μουσείου;.....	41
Διάγραμμα 8: Πόσοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές χρησιμοποιούνται από το μουσείο;.....	41
Διάγραμμα 9: Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι ο αριθμός τους καλύπτει τις ανάγκες διαχείρισης του μουσείου;.....	42
Διάγραμμα 10: Υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα τεκμηρίωσης των εκθεμάτων του μουσείου;.....	43
Διάγραμμα 11 ^α : Υφίσταται διαδικασία ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στο μουσείο;.....	43
Διάγραμμα 11 ^β : Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία;.....	45
Διάγραμμα 12: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι κάνει χρήση το μουσείο των παρακάτω ψηφιακών μέσων προβολής εκθεμάτων;.....	47
Διάγραμμα 13: Ποιοι λόγοι σας περιορίζουν ή καθυστερούν την υιοθέτηση ψηφιακών εφαρμογών;.....	48
Διάγραμμα 14: Υπάρχει ιστοσελίδα (website) του μουσείου στο διαδίκτυο;.....	49

Διάγραμμα 15: Αν δεν υπάρχει, προτίθεστε στο άμεσο μέλλον να δημιουργήσετε;..	50
Διάγραμμα 16: Η επισκεψιμότητα του μουσείου μετά από την δημιουργία του ιστοτόπου έχει:.....	50
Διάγραμμα 17: Ο ιστοτόπος του μουσείου διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα;.....	51
Διάγραμμα 18: Ο ιστοτόπος του μουσείου παρέχει τη δυνατότητα αγοράς ηλεκτρονικού εισιτηρίου;.....	51
Διάγραμμα 19: Υπάρχει αναπαράσταση του μουσείου στο διαδίκτυο (εικονικό μουσείο);.....	52
Διάγραμμα 20: Για τη δημιουργία του ιστοτόπού σας συνεργαστήκατε με εξωτερική εταιρεία/συνεργάτη;.....	52
Διάγραμμα 21: Σε ποιες από τις παρακάτω γλώσσες είναι διαθέσιμος ο ιστοτόπος (website);.....	53
Διάγραμμα 22: Υπάρχει παρουσία του μουσείου στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης (Facebook, Twitter, κλπ);.....	54
Διάγραμμα 23: Υπάρχει διασύνδεση του μουσείου με άλλα μουσεία ή πολιτιστικούς οργανισμούς μέσω του διαδικτύου;.....	55
Διάγραμμα 24: Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω ψηφιακές εφαρμογές ηλεκτρονικής διαχείρισης των μουσείων;.....	57

«Εισαγωγή»

Η ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη και η εξέλιξη του διαδικτύου έχει επηρεάσει όλες τις πτυχές της ζωής. Η μουσειακή διαχείριση καλείται να εκμεταλλευτεί αυτή τη νέα εποχή και τις δυνατότητες που υπάρχουν, έτσι ώστε να οργανώσει τις δραστηριότητες της, πέρα από τη παραδοσιακή λειτουργία του μουσείου. Η διαχείριση των μουσειακών συλλογών και εκθεμάτων και του συνόλου των λειτουργιών ενός μουσείου, μέσω ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων, αποτελεί την νέα πρόταση για τα μουσεία σε αυτή την εποχή. Ο σκοπός της εργασίας είναι να μελετήσει τα μουσεία, τη μουσειακή διαχείριση και τη διείσδυση των ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στα μουσεία και να προσπαθήσει να εστιάσει στις λειτουργίες και στην αξιοποίηση της τεχνολογίας από τα σύγχρονα μουσεία. Ταυτόχρονα, η εργασία επιδιώκει να μελετήσει και να καταγράψει την πραγματικότητα των μουσείων στην περιοχή του Νομού Ηλείας.

Η παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε σε δύο επίπεδα, το βιβλιογραφικό και το ερευνητικό, έτσι ώστε να επιτύχει τους παραπάνω στόχους. Έτσι, στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας γίνεται μια θεωρητική προσέγγιση των βασικών εννοιών του μουσείου. Συγκεκριμένα, αναλύεται ο ορισμός του μουσείου, η ιστορική του εξέλιξη τόσο παγκοσμίως, όσο και στην Ελλάδα, ο σκοπός λειτουργίας του, και οι κατηγορίες του, και η μουσειακή. Στο δεύτερο κεφάλαιο επικεντρωνόμαστε στις νέες τεχνολογίες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στον πολιτισμό και στην αξιοποίηση τους από τα μουσεία.

Συνεχίζοντας, το τρίτο κεφάλαιο της εργασίας, συνιστά το ερευνητικό πλαίσιο της εργασίας. Στην αρχή, παρουσιάζεται ο σκοπός της έρευνας και ακολουθεί η μεθοδολογία. Στη συνέχεια παρουσιάζεται το δείγμα της έρευνας, δηλαδή τα μουσεία του Νομού Ηλείας που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιώντας περιγραφική

στατιστική και διαγράμματα. Στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας παρατίθενται τα συμπεράσματα της ανάλυσης. Επίσης, αναφέρονται κάποιοι περιορισμοί που έγιναν αντιληπτοί κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Κεφάλαιο 1: «Το Σύγχρονο Μουσείο»

Στις μέρες μας, το μουσείο είναι ένας θεσμός ο οποίος συνεχώς μεταλλάσσεται και εξελίσσεται. Οι εξελίξεις που έχει υποστεί ο τομέας των μουσείων, ειδικότερα κατά τον τελευταίο αιώνα, είναι ιδιαίτερα σημαντικές και εντυπωσιακές και αφορούν τομείς όπως είναι η εκπαίδευση, η έκθεση, οι εγκαταστάσεις, οι επισκέπτες, κλπ. Πλέον η βασική ανάγκη ενός μουσείου είναι η εξυπηρέτηση του κοινού του και της κοινωνίας με κάθε τρόπο και μέσο. Άλλωστε, ο κύριος σκοπός του σύγχρονου μουσείου είναι να συνεισφέρει στην ανάπτυξη, στην ευημερία και στην εξέλιξη της κοινωνίας.

Το κύριο χαρακτηριστικό του σύγχρονου μουσείου είναι η ποικιλία στις επιλογές που παρέχει. Εκτός από την δυνατότητα που έχει ο κάθε ενδιαφερόμενος να επισκεφθεί το μουσείο που τον ενδιαφέρει, τα περισσότερα από αυτά πλέον διαθέτουν διαδραστικό υλικό, περαιτέρω πληροφορίες για τις συλλογές τους, οπτικοακουστικά μέσα και προβολές ταινιών, εστιατόρια, μαγαζιά πώλησης αναμνηστικών, κλπ.

Τα σύγχρονα μουσεία έχουν ως στόχο να προσελκύσουν τους επισκέπτες και να τους προσφέρουν νέες εμπειρίες, με τη βοήθεια της τεχνολογίας και των λοιπών μέσων που διαθέτουν. Είναι απαραίτητο, να καταφέρουν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες των επισκεπτών και των δυνητικών επισκεπτών τους και να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις τους. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, τα αναγκάζει να καταρρίψουν τα σύνορα και τα όρια τους και να εναρμονιστούν με το σύγχρονο περιβάλλον. Πλέον, κρίνεται απαραίτητο να ανανεώνονται συνεχώς και να προσπαθούν να διαφυλάξουν τον ρόλο τους. Έτσι ώστε, η επίσκεψη ενός μουσείου να αποκτήσει έναν πολυδιάστατο χαρακτήρα και να αποτελεί για τον επισκέπτη του μια σημαντική εμπειρία. (Μουσείων, 1987)

1.1. Ορισμός

Κατά την αρχαιότητα ο όρος «μουσείο», δήλωνε τους ναούς που ήταν αφιερωμένοι στις Μούσες, τις κόρες του Δία και της Μνημοσύνης, και τις τέχνες που εκπροσωπούσαν. Με το πέρασμα των αιώνων, ο όρος πήρε διάφορες σημασίες, όπου στα τέλη του 18^{ου} αιώνα, αφορούσε τους χώρους φύλαξης και παρουσίασης αντικειμένων (δείγματα φυσικής ιστορίας, έργα τέχνης, κλπ.), στο ευρύ κοινό. Αναλυτικότερα, από τη δεκαετία του '70 κι ύστερα, ο αριθμός των μουσείων άρχισε να αυξάνεται ραγδαία, και ταυτόχρονα άρχισαν να δημιουργούνται μουσεία με διαφορετικό αντικείμενο.

Οι διεθνείς συμβάσεις που σχετίζονται με την προστασία των πολιτικών αγαθών, αναφέρουν τον όρο μουσείο, χωρίς όμως να τον ορίζουν. Ο επίσημος ορισμός δόθηκε από το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων στην Κοπεγχάγη το 1974 και ορίζει ως μουσείο «ένα ίδρυμα μόνιμο, χωρίς κερδοσκοπικό χαρακτήρα, που τίθεται στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτό στο κοινό, το οποίο αποκτά, συντηρεί μελετά, κοινοποιεί και εκθέτει υλικές μαρτυρίες του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό την έρευνα, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία».

Παρόλο που ο παραπάνω ορισμός είναι αποδεκτός, ορισμένοι οργανισμοί και μελετητές έχουν συστήσει κι άλλους ορισμούς. Για παράδειγμα, η Σκουτέρη(Σκουτέρη, 1994), ορίζει το μουσείο ως «ένα θεσμό αφιερωμένο στη συλλογή, τη διατήρηση, την έκθεση, τη μελέτη και την ερμηνεία των υλικών αντικειμένων του παρελθόντος». Επίσης, η Μπούνια(Μπούνια, Στα παρασκήνια του μουσείου, 2009), θεωρεί το μουσείο ως «ένα τμήμα δημιουργίας της ιστορίας και της φιλοσοφίας της γνώσης, καθώς και των τρόπων με τους οποίους η κοινωνία στο σύνολό της αναμειγνύεται σε αυτή τη διεργασία».

Επιπλέον, ο Βρετανικός Σύνδεσμος Μουσείων, ορίζει ότι «τα μουσεία επιτρέπουν στους ανθρώπους να εξερευνούν συλλογές για έμπνευση, μάθηση και ψυχαγωγία. Κάνουν προσιτά αντικείμενα και δείγματα του φυσικού κόσμου τα οποία διαφυλάσσουν για την κοινωνία»(Οικονόμου, Πολυμέσα στα Μουσεία - Αξιολόγηση των εφαρμογών, 1996). Τέλος, η Αμερικανική Ένωση Μουσείων, αναφέρει ότι «το

μουσείο είναι ένας οργανωμένος και μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο κατ' ουσία εκπαιδευτικό ή αισθητικό, με επαγγελματικό προσωπικό που κατέχει και χρησιμοποιεί απτά αντικείμενα, τα οποία επιμελείται και εκθέτει στο κοινό με κάποιο τακτό πρόγραμμα». Συμπερασματικά, και ανεξάρτητα από τους ορισμούς, μουσείο ονομάζονται οι χώροι όπου υπάρχουν συγκεντρωμένα στοιχεία του ανθρώπινου πολιτισμού, όπως για παράδειγμα υλικά αγαθά, μαρτυρίες της ιστορίας, κλπ.

1.2. Ιστορική εξέλιξη του μουσείου

Η συλλογή αντικειμένων ως δραστηριότητα ξεκίνησε από την αρχαιότητα και εμφανίζεται σε πολλές περιοχές όπως είναι η Αρχαία Ελλάδα, η Ρώμη, η Κίνα, κλπ(Νικονάνου, 2010). Σημαντικός σταθμός για την εξέλιξη των μουσείων ήταν το 290 π.Χ., όπου ο Πτολεμαίος ο Α' ίδρυσε το μουσείο της Αλεξάνδρειας που περιείχε διάφορες συλλογές (αγάλματα, ιατρικά εργαλεία, αστρονομικά εργαλεία, κλπ.). Κατά την ρωμαϊκή αυτοκρατορία, διάφορες συλλογές και λάφυρα πολέμου αποτελούσαν εκθέματα στις αίθουσες σε επαύλεις πλουσίων και στρατηγών, στις οποίες διεξάγονταν φιλοσοφικές συζητήσεις(Καλούρη - Αντωνοπούλου & Κάσσαρης, 1988). Επίσης, την εποχή του Μεσαίωνα, συλλογές από εικόνες και άλλα θρησκευτικά αντικείμενα, βρίσκονταν σε εκκλησίες και μοναστήρια. Την περίοδο της Αναγέννησης, ιδιωτικές συλλογές της αριστοκρατικής τάξης, παρουσιάζονταν σε εκθέσεις. Ενώ, τον 15^ο αιώνα, στη Φλωρεντία δημιουργήθηκε το «πρώτο μουσείο» με την συλλογή του Λαυρεντίου του Μεγαλοπρεπούς.

Από τα μέσα του 16^{ου} αιώνα έως τον 18^ο, ο όρος «μουσείο» χρησιμοποιείται για να περιγράψει συλλογές από περίεργα αντικείμενα (ταριχευμένα ζώα, εξωτικά αντικείμενα, μουσικά όργανα, κλπ.), γνωστά και ως «cabinets of curiosities»(Οικονόμου, Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός; , 2003). Κατά την περίοδο του Διαφωτισμού, οι συλλογές πλουσίων Ευρωπαίων διαδίδονται σε όλη την Ευρώπη, και είχαν πρόσβαση μόνο φιλοξενούμενοι και ερευνητές. Τον 17ο και 18ο αιώνα ο όρος αναφερόταν σε κτήρια που συγκέντρωναν ιδιωτικές συλλογές αντικειμένων. Κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, υπό την επιρροή της Γαλλικής Επανάστασης, ο όρος «μουσείο» αλλάζει και σκοπεύει στην εξυπηρέτηση της επιστήμης, την μετάδοση της γνώσης και στην συγκρότηση εθνικής ταυτότητας. Τα

μουσεία πλέον γίνονται πιο «παραδοσιακά» και συσχετίζονται με την ιδεολογία των εθνών. Ο Διαφωτισμός και η Γαλλική Επανάσταση, αποτελούν γεγονότα που βοήθησαν στο άνοιγμα των μουσείων στο κοινό.

Το Βρετανικό Μουσείο ήταν το πρώτο που δημιουργήθηκε και ήταν ανοιχτό στο ευρύτερο κοινό, το 1759. Στη Γαλλία δημιουργήθηκαν το Γαλλικό Αρχαιολογικό Μουσείο, με συλλογές ζωγραφικής και γλυπτικής, έπειτα το Γαλλικό Μουσείο με συλλογές από εκκλησίες και μοναστήρια. Τέλος, δημιουργήθηκε το 1793 το Μουσείο του Λούβρου, το οποίο είχε τις ιδιωτικές συλλογές των αριστοκρατών.

Ακόμη, το πρώτο μουσείο της Γερμανίας, είναι η Γλυπτοθήκη του Μονάχου, ενώ ακολούθησε το Παλαιό Μουσείο του Σίνκελ στο Βερολίνο. Ενώ, το 1786, ιδρύεται το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στη Φιλαδέλφεια, των Η.Π.Α., με την προσωπική συλλογή του Charles Willson Peale. Αντιθέτως, στην Ελλάδα, το πρώτο μουσείο δημιουργήθηκε το 1829, στην Αίγινα και ακολούθησε, το Κεντρικό Αρχαιολογικό Μουσείο.

Κατά τον 19^ο αιώνα, τα μουσεία επηρεάζονται από τις Διεθνείς Εκθέσεις, και δίνεται η δυνατότητα στο ευρύτερο κοινό να τα επισκεφτεί. Πλέον, έχουν σκοπό να παρουσιάσουν στο κοινό την πρόοδο στον οικονομικό, τεχνολογικό τομέα, με αποτέλεσμα να προσδίδουν ένα πιο εκπαιδευτικό χαρακτήρα. Σύμφωνα με τον Πασχαλίδη (Πασχαλίδης, 2001) «το μουσείο ορίζεται ως μια κατεξοχήν διδακτική μηχανή στο πλαίσιο της οποίας εξασφαλίστηκαν και νομιμοποιήθηκαν:

- Η εποπτικότητα όχι ως απλή αναπαράσταση, αλλά ως Εποπτεία
- Η παρουσίαση όχι ως υπόδειξη, αλλά ως Απόδειξη
- Η έκθεση όχι ως μια ιδιαίτερη παράθεση ή σύνθεση, αλλά ως Μάθηση
- Η ίδια η τάξη του ως ανασύσταση του πραγματικού ως η ίδια η Αλήθεια».

Κατά τον 20^ο αιώνα, τα μουσεία συνεχίζουν να αναπτύσσουν νέους τύπους και διαφοροποιήσεις στην ιδεολογία τους. Πλέον, προσανατολίζονται στο ευρύτερο κοινό, οι χώροι, τα εκθέματα, οι συλλογές, τοποθετούνται με σκοπό την διευκόλυνση των επισκεπτών. Οι αλλαγές αυτές, όπως είναι αναμενόμενο επηρεάζουν και άλλες λειτουργίες του μουσείου, όπως η διαχείριση και η διοίκηση του, και τους ωθεί στην συνεχή ανακάλυψη νέων ιδεών, και στην εξέλιξη (Γκαζή, 1999).

1.3. Ιστορική εξέλιξη των ελληνικών μουσείων

Στην Ελλάδα, με την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους, άρχισαν να ιδρύονται και τα πρώτα μουσεία. Ο 19^{ος} αιώνας, αποτέλεσε σηματοδοτεί την εποχή όπου δημιουργούνται οι πρώτες βάσεις για τα μουσεία, και για την μελλοντική εξέλιξή τους. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι κυριότερες στιγμές εξέλιξης των ελληνικών μουσείων.

Ειδικότερα, το 1829 ιδρύεται το πρώτο μουσείο της Ελλάδας, το «Εθνικόν Μουσείον», ύστερα από το ψήφισμα της 21/10/1829 από τον Καποδίστρια. Το 1837 ιδρύεται η Αρχαιολογική Εταιρεία Ελλάδας και το 1882 ιδρύεται η Ιστορική και Εθνολογική Εταιρεία. Παράλληλα, ιδρύθηκε και το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, με την λειτουργία του όμως να ξεκινάει το 1926. Επίσης, τον 19^ο αιώνα, ιδρύθηκαν μουσεία σε πολλές επαρχιακές πόλεις, όπως την Σπάρτη, τη Σύρο, κλπ.

Συνεχίζοντας, σημαντικός σταθμός στην ιστορία των ελληνικών μουσείων ήταν και ο 20ος αιώνας, μια περίοδος άνθησης για τα μουσεία. Πιο αναλυτικά, το 1909 ιδρύθηκε το Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου και το 1914 ιδρύεται το Βυζαντινό Μουσείο Αθηνών, το πρώτο βυζαντινό μουσείο. Το 1918 ιδρύεται το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης και το Λαογραφικό Αρχείο.

Ιδιαίτερα σημαντική χρονολογία είναι και το 1945, όπου ξεκινάει η ουσιαστική ενασχόληση των ανθρώπων με τις ανασκαφές, τη μελέτη των αρχαιολογικών ευρημάτων και την οργάνωση των μουσείων. Ενώ το 1973 ιδρύεται και το Κέντρο Συντήρησης Αρχαιοτήτων στο Υπουργείο Πολιτισμού, όπου ανήκει ήδη από το 1971 η Αρχαιολογική Υπηρεσία. (Κωνσταντίνος, 2000)

Έπειτα, το 1983 δημιουργείται το Ελληνικό τμήμα του ICOM, το οποίο συντέλεσε στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των αλλαγών που παρατηρούνταν εκείνη τη

περίοδο, σχετικά με τις αντιλήψεις και τις λειτουργίες των μουσείων. Συνεχίζοντας, το 1987 ιδρύθηκε το Ελληνικό Παιδικό Μουσείο.

Σε γενικές γραμμές, τον 20^ο αιώνα, και κυρίως την τελευταία 20ετία του, παρατηρούνται συνεχής αλλαγές στα μουσεία. Άρχισαν να δημιουργούνται μουσεία με πιο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως είναι το Μουσείο Αφής στην Αθήνα, αλλά και με αλλαγές στα εκθέματα τους, όπως είναι η διαδραστικές εικόνες. Τέλος, στις μέρες μας, όπου η τεχνολογία εξελίσσεται συνεχώς, ιδιαίτερο στοιχείο για την αλλαγή και τον εκσυγχρονισμό των μουσείων αποτελεί και η χρήση ηλεκτρονικών μέσων και νέων τεχνολογιών για την ψηφιοποίηση των μουσειακών εκθεμάτων. (Σκαλτσά, 2001)

1.4. Οι κατηγορίες των μουσείων

Οι κατηγορίες των μουσείων μπορούν να χωριστούν με βάση τις συλλογές των μουσείων, τους φορείς που τα ιδρύουν, του κοινού που εξυπηρετούν και τους εκθεσιακούς χώρους. Οι κατηγορίες αυτές είναι (Wikipedia, Βικιπαίδεια, 2018):

Ταξινόμηση βάσει συλλογής:

- Γενικού ενδιαφέροντος - Μικτά Μουσεία: Είναι αυτά που εμπεριέχουν πολλαπλών ειδών Συλλογές
- Ειδικά Μουσεία: Είναι αυτά που έχουν εξειδικευμένες συλλογές μιας ομάδας εκθεμάτων. Αυτά είναι:
 - Ø Αρχαιολογικά
 - Ø Τέχνης
 - Ø Ιστορικά
 - Ø Θεματικά
 - Ø Λαογραφικά
 - Ø Φυσικής Ιστορίας
 - Ø Επιστημών

- ∅ Πολεμικά
- ∅ Νομισματικά
- ∅ Ναυτικά
- ∅ Εθνολογικά

Ταξινόμηση Βάσει ιδρυτικού και διαχειριστικού φορέα:

- Κρατικά
- Δημόσια
- Ιδιωτικά

Βάσει βεληνεκούς:

- Εθνικά
- Περιφερειακά
- Τοπικά

Βάσει κοινού:

- Γενικά
- Εκπαιδευτικά
- Ειδικού ενδιαφέροντος

Βάσει χώρου:

- Αρχαιολογικοί χώροι
- Υπαίθρια
- Ιστορικά κτήρια-μουσεία

1.5. Μουσειακή διαχείριση

Το σύγχρονο περιβάλλον απαιτεί κανόνες και τεχνικές οι οποίες θα πρέπει να ακολουθηθούν έτσι ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία των μουσείων. Η διαχείριση των μουσείων, γίνεται σε όλους τους τομείς οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την λειτουργία του μουσείου. Συγκεκριμένα, οι τομείς τους οποίους μπορεί κάποιος να διαχειριστεί σε ένα μουσείο είναι οι συλλογές και τα εκθέματα του, το ανθρώπινο δυναμικό του, οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός του και τέλος οι οικονομικές συναλλαγές του.

Αρχικά, όσον αφορά τις συλλογές και τα εκθέματα του μουσείου είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό ότι με την διαχείριση τους εννοείται η έρευνα, η συλλογή, η φροντίδα, η ασφάλεια και η έκθεση των εκθεμάτων στους χώρους του μουσείου. Επιπλέον, όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό, το οποίο θα πρέπει να αποτελείται από διοικητικά στελέχη, όπως οι διευθυντές, οι διοικητικοί υπάλληλοι, κλπ. και από υπαλλήλους, όπως φύλακες, τεχνικούς, συντηρητές, κλπ. Η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού σχετίζεται με την δημιουργία και την διατήρηση των σχέσεων μεταξύ των υπαλλήλων, την εκπαίδευση και την ανάπτυξη του, την ασφάλεια του αλλά και με την διαχείριση των φίλων και των εθελοντών του μουσείου.

Επίσης, σε ότι αφορά τα κτήρια, τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό των μουσείων, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η διαχείριση τους ξεκινάει από την επιλογή του κτηρίου, την αρχιτεκτονική του και την διαμόρφωση του και τελειώνει με την συντήρηση του, την ανανέωση του και την προστασία του. Τέλος, η οικονομική διαχείριση των μουσείων έχει άμεση σχέση με τον προϋπολογισμό του μουσείου, τα προβλεπόμενα έσοδα και τις χορηγίες και τα έξοδα του.

Επιπρόσθετα, δεν θα πρέπει να παραλειφθεί ο ιδιαίτερος ρόλος που έχει η αξιολόγηση και ο έλεγχος των αποτελεσμάτων που προκύπτουν από την διαχείριση του μουσείου. Για τον λόγο αυτό είναι απαραίτητο να διατηρούνται αρχεία για την λειτουργία του μουσείου, έτσι ώστε να είναι εφικτό να πραγματοποιηθούν οι απαραίτητες αλλαγές και διορθωτικές κινήσεις, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι και η αποτελεσματική λειτουργία του μουσείου.

Κλείνοντας, συμπεραίνουμε ότι κρίνεται απαραίτητο η διαχείριση των μουσείων και οι διαχειριστές, να ενεργήσουν κατάλληλα και να προγραμματίσουν τους στόχους και τις στρατηγικές τους για την πραγματοποίηση αυτών, να οργανώσουν το έργο τους, να στελεχώσουν τα μουσεία με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό, και να εφαρμόσουν τεχνικές και διαδικασίες, με απώτερο σκοπό την βελτίωση και την αποτελεσματική λειτουργία των μουσείων.

Κεφάλαιο 2: «Οι Νέες Τεχνολογίες στα Μουσεία»

2.1 Οι νέες τεχνολογίες και τα μουσεία

Η διάδοση και η διείσδυση των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων στα μουσεία παρατηρείται αρκετά έντονα τα τελευταία χρόνια. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών από τα μουσεία μπορεί να αποδειχθεί ως ένα δυναμικό εργαλείο, το οποίο προσφέρει περαιτέρω πληροφορίες στους επισκέπτες συνήθως, με σκοπό να κατανοήσουν καλύτερα τα εκθέματα και τις συλλογές που τους ενδιαφέρουν άμεσα, και να ζήσουν μια ουσιαστική εμπειρία στο μουσείο. (Keene, 1998)

Αναλυτικότερα, η χρήση των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων στα μουσεία έχει κυρίως ως σκοπό την διαχείριση των συλλογών και των εκθεμάτων τους σε συνδυασμό με την ενίσχυση της ψυχαγωγίας των επισκεπτών τους. Πιο συγκεκριμένα, πέρα από τα πλεονεκτήματα και τις πληροφορίες που μπορούν να προσφέρουν στους επισκέπτες του μουσείου, οι νέες τεχνολογίες προσφέρουν τη δυνατότητα και σε ανθρώπους διαφορετικών κοινωνικών ομάδων (π.χ. άτομα με ειδικές ανάγκες), απομακρυσμένων περιοχών και ανθρώπους που δεν έχουν την ευκαιρία να επισκεφθούν από κοντά το μουσείο, να ζήσουν την ίδια εμπειρία με τους ανθρώπους που επισκέπτονται τον φυσικό χώρο του μουσείου. (Hortman, 1992)

Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στα μουσεία ξεκίνησε με την καταγραφή των αντικειμένων και συνέχισε με τη διαχείριση των συλλογών και των εκθεμάτων. Στις μέρες μας, οι πιο πολλές ιστοσελίδες των μουσείων, σε παγκόσμιο επίπεδο, παρέχουν πληροφορίες για τις συλλογές και τις δραστηριότητες τους, εκπαιδευτικό υλικό, εικονικές εκθέσεις και ηλεκτρονικές εκδόσεις, με σκοπό να προσελκύσουν περισσότερους επισκέπτες και να διευρύνουν το κοινό τους. Επιπρόσθετα, «το μουσείο, ως χώρος εκπαίδευσης, χρησιμοποιεί την τεχνολογία όχι μόνο για να εκσυγχρονίσει τον τρόπο που δίνονται οι πληροφορίες στους επισκέπτες αλλά και για

να προσφέρει μία πιο εξελιγμένη εμπειρία, στηριζόμενη σε διαδραστικές μεθόδους»(Μπούνια, Μουσεία, διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπικές κοινωνίες, 2010).

Η πλειοψηφία όμως των ελληνικών μουσείων μόλις τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να αξιοποιεί το διαδίκτυο ως μέσο για την επίτευξη των στόχων τους. Συγκεκριμένα, πολλά μουσεία της χώρας δεν έχουν ακόμα δική τους ιστοσελίδα(Wikipedia, Βικιπαίδεια, 2018). Συχνά άλλωστε, η χρήση των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων από τα μουσεία θεωρείται δευτερεύουσα διαδικασία. Το αποτέλεσμα αυτού, είναι η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών να μην είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη.

2.2. Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στα μουσεία

Με την εξέλιξη της τεχνολογίας, ο ρόλος των μουσείων άρχισε και αυτός να αλλάζει και να μετατρέπει το μουσείο σε έναν χώρο πιο διευρυμένο και φιλικό προς το ευρύ κοινό. Το μουσείο είναι πλέον προσανατολισμένο στις προτιμήσεις και τις ανάγκες του επισκέπτη, με στόχο την αύξηση των επισκεπτών του. Σε αυτό συνέβαλε και η χρήση των νέων τεχνολογιών και των πολυμέσων, καθώς και η παγκόσμια πρόσβαση στο διαδίκτυο. (Μπούνια, Τα πολυμέσα ως ερμηνευτικά εργαλεία στα ελληνικά μουσεία : Γενικές αρχές και προβληματισμοί, 2004)

Ειδικότερα, δεδομένης της ραγδαίας εξέλιξης της τεχνολογίας και της αφομοίωσης της από το ευρύ κοινό, και κυρίως από τη νέα γενιά, το μουσείο δεν μπορεί να μείνει αμέτοχο. Το σύγχρονο κοινό διαθέτει έναν διαφορετικό τρόπο σκέψης, διαφορετικές εμπειρίες και χαρακτηριστικά, γεγονός που δημιουργεί πιο εξεζητημένες ανάγκες. Έτσι λοιπόν, το σύγχρονο μουσείο οφείλει όχι μόνο να ανταποκριθεί στις αλλαγές αυτές, αλλά και να τις προσφέρει στο ευρύτερο κοινό.

Η υιοθέτηση της τεχνολογίας και των ψηφιακών μέσων από τα μουσεία, τους δίνει πλέον τη δυνατότητα να λειτουργήσουν αποτελεσματικότερα, λόγω των πλεονεκτημάτων που τους προσφέρονται. Η τεχνολογία και τα ψηφιακά μέσα προσφέρουν ιδιαίτερη βοήθεια στη λειτουργία του μουσείου μέσω των στοιχείων που τα χαρακτηρίζουν. Τα σύγχρονα μουσεία έχουν την δυνατότητα να αξιοποιήσουν τα

ψηφιακά μέσα και τα εργαλεία τους, όπως είναι για παράδειγμα το διαδίκτυο, τα οπτικοακουστικά μέσα, οι ψηφιακές προβολές, κλπ. εφαρμόζοντας τα στις λειτουργίες τους. Πιο αναλυτικά, η χρήση των ψηφιακών εργαλείων στις εκθέσεις παρέχουν πρόσβαση στο ευρύτερο κοινό, καταργώντας γεωγραφικά όρια, αδυναμίες επίσκεψης, κλπ. Επιπλέον, παρέχουν τη δυνατότητα στο κοινό να συμμετάσχει ενεργά στην επαφή του με το μουσείο. Τέλος, η δημιουργία και η διατήρηση μιας σύγχρονης εικόνας αυξάνει τις πιθανότητες προσέλκυσης μεγαλύτερου κοινού. (Καβαλιεράτου & Ρούσσου, 2009)

Σε γενικές γραμμές, οι νέες τεχνολογίες μπορούν να εφαρμοστούν και να χρησιμοποιηθούν στα σύγχρονα μουσεία σε όλες τις βασικές τους λειτουργίες, ξεκινώντας από την οργάνωση και τον έλεγχο τους έως τις συλλογές και τα εκθέματα τους. Παρακάτω, αναλύονται τα σημεία στα οποία έχουν ήδη ή θα μπορούσαν να εφαρμοστούν οι νέες τεχνολογίες στα μουσεία.

Αρχικά, ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία στα οποία τα σύγχρονα μουσεία εφαρμόζουν την τεχνολογία είναι η ψηφιοποίηση των συλλογών και των εκθεμάτων τους. Οι συλλογές των μουσείων αποτελούν τη βάση του, κι έτσι η ψηφιοποίηση αυτών αποτελεί τη βάση της ένταξης των μουσείων στη ψηφιακή εποχή. Η ψηφιοποίηση αυτή, δίνει τη δυνατότητα στους επισκέπτες του μουσείου να περιπλανηθούν στις αίθουσες με τα εκθέματα και τις συλλογές και μέσω οπτικοακουστικών μέσων, που βρίσκονται μπροστά από τα εκθέματα, να ενημερωθούν περαιτέρω. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία στους επισκέπτες να δουν το κάθε έκθεμα στην πιθανή αρχική του μορφή μέσω των εργαλείων που παρέχει η ψηφιοποίηση. Στο σημείο αυτό, μια εφαρμογή των νέων τεχνολογιών που συνδέεται με την ψηφιοποίηση στα μουσεία, είναι και η χρήση φορητών συσκευών (π.χ. κινητά, tablets), μέσω των οποίων ο επισκέπτης – χρήστης έχει τη δυνατότητα να ξεναγηθεί στον χώρο του μουσείου και ταυτόχρονα να πληροφορηθεί για το έκθεμα στο οποίο βρίσκεται τη δεδομένη στιγμή. (Μούλιου, Μουσεία πόλεων και Διαδίκτυο την εποχή του web 2.0. Αναλύοντας ένα σύνθετο τεχνολογικό, ιδεολογικό, κοινωνικό και αστικό τοπίο, 2010)

Συνεχίζοντας, η ψηφιοποίηση των εκθεμάτων και των συλλογών των μουσείων οδηγούν και την δημιουργία μουσείων στο διαδίκτυο, τα λεγόμενα ηλεκτρονικά μουσεία. Τα μουσεία αυτά, δίνουν την δυνατότητα στους επισκέπτες να εξερευνήσουν τα εκθέματα και τις συλλογές των μουσείων, μέσω του διαδικτύου, από όπου κι αν βρίσκονται, οποιαδήποτε στιγμή, συνδυάζοντας την επίσκεψη αυτή με περαιτέρω πληροφορίες για αυτό που βλέπουν και να εμβαθύνουν τις γνώσεις του πάνω σε αυτό. Επιπλέον, μέσω των ηλεκτρονικών μουσείων δίνεται η δυνατότητα παρουσίασης των συλλογών και των εκθεμάτων των μουσείων σε οποιοδήποτε σημείο της γης και οποιαδήποτε χρονική στιγμή, με αποτέλεσμα την γνωστοποίηση του κάθε μουσείου στο ευρύτερο κοινό και την δημιουργία δυνητικών επισκεπτών. Συνήθως, τα ηλεκτρονικά μουσεία προσφέρονται στους επισκέπτες μέσω των ιστοσελίδων τους. Παρόλο που η αρχική μορφή των ιστοσελίδων παρείχε μόνο βασικές πληροφορίες για τα μουσεία, όπως για παράδειγμα το ωράριο, το κόστος εισόδου, τους τρόπους προσέγγισης του, πλέον στις περισσότερες από αυτές έχουν δημιουργηθεί και στοιχεία που αφορούν τα εκθέματα και τις συλλογές του μουσείου.

Επιπρόσθετα, οι νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά μέσα, δίνουν τη δυνατότητα δημιουργίας εικονικών μουσείων. Τα εικονικά μουσεία δεν αφορούν απαραίτητα υπαρκτά μουσεία, αλλά είναι πιθανό να δημιουργηθούν και από καλλιτέχνες που δεν έχουν την δυνατότητα να εκθέσουν τα έργα τους σε φυσικούς χώρους. Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα εικονικά μουσεία δεν αναπαριστούν απλά τα εκθέματα και τις συλλογές τους, αλλά επεκτείνονται και προσφέρουν περισσότερες πληροφορίες για αυτά και συνδέονται και με άλλα εικονικά μουσεία και ψηφιακές συλλογές. (Μούλιου, Τα μουσεία στον 21ο αιώνα : προκλήσεις , αξίες , ρόλοι , πρακτικές, 2014)

Επίσης, οι νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά μέσα εφαρμόζονται στα μουσεία με σκοπό την εμβάθυνση και την κατανόηση των συλλογών και των εκθεμάτων από το κοινό. Συγκεκριμένα, οι εφαρμογές αυτές αφορούν εφαρμογές που επιτρέπουν την διάδραση του κοινού με τα εκθέματα, και οι οποίες χρησιμοποιούνται είτε μέσω του διαδικτύου, είτε μέσα στο ίδιο το μουσείο. Πιο αναλυτικά, οι εφαρμογές που βρίσκονται μέσα στο μουσείο έχουν ως στόχο να υποστηρίξουν και να ενισχύσουν τα εκθέματα και τις συλλογές. Για παράδειγμα, τέτοιες εφαρμογές αποτελούν τα

οπτικοακουστικά μέσα που διατίθενται στα μουσεία, μπροστά από τα εκθέματα, ή οι φορητές συσκευές που δίνονται από τα μουσεία, και παρέχουν πληροφορίες για αυτά.

Όσον αφορά τις διαδραστικές εφαρμογές μέσω του διαδικτύου, αυτές θα μπορούσαν να είναι διάφορα παιχνίδια στις ιστοσελίδες των μουσείων που έχουν ως στόχο την εκπαίδευση και την παροχή πληροφοριών για τα εκθέματα και τις συλλογές του μουσείου. Όπως επίσης, και εφαρμογές μέσω των κινητών τηλεφώνων ή των tablets, όπου ο κάθε επισκέπτης θα έχει τη δυνατότητα να διαμορφώσει την ξενάγησή του, και να πληροφορηθεί για τα εκθέματα που τον ενδιαφέρουν περισσότερο μέσα από μια σειρά παιχνιδιών, κουίζ, ιστοριών, κλπ. στοιχείων. (Ρούσσου, Η χρήση διαδραστικών μέσων στο χώρο του μουσείου, 2001)

Επιπλέον, και ύστερα από την εκτενή ανάλυση της εφαρμογής των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων στις συλλογές και στα εκθέματα των μουσείων, είναι χρήσιμο να αναφερθούν και οι υπόλοιπες λειτουργίες στις οποίες μπορεί να γίνει η εφαρμογή αυτών. Έτσι λοιπόν, η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών μπορεί να πραγματοποιηθεί και στην συντήρηση, όπου μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τις απαραίτητες εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης των συλλογών και των εκθεμάτων.

Ακόμη, οι νέες τεχνολογίες μπορούν να εφαρμοστούν στην έρευνα, τόσο από την πλευρά της εύρεσης πληροφοριών για τις συλλογές και τα εκθέματα, όσο και από την πλευρά της συγκέντρωσης των πληροφοριών ώστε να είναι προσβάσιμες από όλους. Ακόμη, εφαρμογή μπορούν να έχουν και στην πληροφόρηση και την μετάδοση της μέσω των εργαλείων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες. (Ρούσσου, Οι τάσεις στο χώρο των νέων τεχνολογιών για την έρευνα και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, 2006) Επιπρόσθετα, η ηλεκτρονική διαχείριση των μουσείων συμβάλει σημαντικά και στην εκπαίδευση, όπου γίνεται ευκολότερη η πρόσβαση στα μουσεία μέσω των νέων τεχνολογιών και καλύπτονται οι ανάγκες της. Τέλος, οι νέες τεχνολογίες εφαρμόζονται στις λειτουργίες του μάρκετινγκ με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία του σύγχρονου μουσείου και το κέρδος. (Ogden, 1998)

2.3. Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα των νέων τεχνολογιών στα μουσεία

Η διείσδυση και η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων από τα σύγχρονα μουσεία, όπως είναι φυσικό, προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα αλλά και μειονεκτήματα. Στον παρακάτω πίνακα, αναφέρονται συνοπτικά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που διαπιστώθηκαν μέσω της βιβλιογραφίας.

Πίνακας 1: Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στα μουσεία

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ	ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ
Ψηφιοποίηση και καταγραφή των εκθεμάτων	Ανούσιες ή επιφανειακές εφαρμογές
Περισσότερες εκθέσεις	Έμφαση στα τεχνολογικά και ψηφιακά μέσα και όχι στα εκθέματα
Εύκολη πρόσβαση από όλους	Λανθασμένη αποτύπωση της πληροφορίας
Ενεργοποίηση ενδιαφέροντος για τα μουσεία μέσω της διαδραστικότητας	Κατάργηση της ομαδικής επίσκεψης

Κεφάλαιο 3: «Η Χρήση Ηλεκτρονικών Μέσων στα Μουσεία της Ηλείας»

3.1 Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας είναι να καταγραφεί η μουσειακή πραγματικότητα του Νομού Ηλείας και η αντίληψη τους ως προς την ηλεκτρονική διαχείριση των εκθεμάτων. Το βασικό κίνητρο για την επιλογή του ερευνητικού προβλήματος είναι η αναγκαιότητα ύπαρξης μια σαφέστερης εικόνας για την μουσειακή διαχείριση σε σχέση με την ψηφιακή τεχνολογία. Ειδικότερα, εάν λάβουμε υπόψη μας ότι διανύουμε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και της χρήσης του διαδικτύου. Παράλληλα, οι πολιτιστικοί οργανισμοί προσπαθούν να αξιοποιήσουν τις διαθέσιμες τεχνολογίες, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό.

3.2 Μεθοδολογία

Για να διεξαχθεί η παρούσα έρευνα ακολουθήθηκε συγκεκριμένη μεθοδολογία σε δύο στάδια. Αρχικά, ύστερα από τη μελέτη της βιβλιογραφίας και την έλλειψη πληροφοριών για την ηλεκτρονική διαχείριση των μουσείων στην Ελλάδα, καθορίστηκε ο στόχος της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα επικεντρώθηκε στον τεχνολογικό προσανατολισμό των μουσείων. Κατά τη διάρκεια της συλλογής των δεδομένων και των στοιχείων για την έρευνα, θεωρήθηκε απαραίτητη η δημιουργία ερωτηματολογίου, έτσι ώστε να συλλεχθούν περαιτέρω δεδομένα. Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε μετά από προσεκτική μελέτη των διαθέσιμων στοιχείων.

Αναλυτικότερα, το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε 3 ενότητες και περιλαμβάνει ερωτήσεις μικρών απαντήσεων, πολλαπλών επιλογών, και βασισμένες στην κλίμακα Likert, με το 1 να προσδιορίζει το καθόλου και το 5 το πάρα πολύ. Πιο συγκεκριμένα, η πρώτη ενότητα έχει 5 ερωτήσεις και αφορά γενικές πληροφορίες για το μουσείο. Στη συνέχεια, η δεύτερη ενότητα αποτελείται από 8 ερωτήσεις οι οποίες σχετίζονται

με την ηλεκτρονική διαχείριση του μουσείου. Για να γίνει σαφέστερο, εδώ υπάρχουν ερωτήσεις που αφορούν την χρήση της τεχνολογίας από τα μουσεία, καθώς και τη γνώμη των συμμετεχόντων για την εφαρμογή της τεχνολογίας και των ψηφιακών μέσων στα μουσεία. Τέλος, η τρίτη ενότητα αποτελείται από 11 ερωτήσεις που αφορούν την σχέση των μουσείων με το διαδίκτυο.

Κατόπιν, έγινε η επιλογή του δείγματος και καθορίστηκε η διαδικασία συλλογής στοιχείων. Συγκεκριμένα, ορίστηκε το δείγμα, δηλαδή τα μουσεία που βρίσκονται στην περιοχή του Νομού Ηλείας. Η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων έγινε με προσωπική προσέγγιση και συνομιλία με τους υπεύθυνους των μουσείων. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε αυτή η μέθοδος είναι διότι προσφέρει τη δυνατότητα χειρισμού των δύσκολων ερωτήσεων, καλύτερη εποπτεία, μεγαλύτερη αξιοπιστία και ακρίβεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου. Συνολικά συλλέχθηκαν 10 ερωτηματολόγια σε χρονικό διάστημα 3 μηνών (μέσα Φεβρουάριου – Μάιου), από την έναρξη συγγραφής των ερωτηματολογίων μέχρι και την συλλογή τους.

Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε η επεξεργασία των ερωτηματολογίων. Αναλυτικότερα, έγινε αρίθμηση, έλεγχος και κωδικοποίηση των ερωτηματολογίων και κατασκευάστηκε η βάση δεδομένων στο πρόγραμμα Microsoft Excel. Με το πρόγραμμα αυτό έγινε και η ανάλυση των δεδομένων, μέσω περιγραφικής στατιστικής.

3.3. Τα μουσεία του Νομού Ηλείας

Ο νομός Ηλείας βρίσκεται στην βορειοδυτική Πελοπόννησο και έχει πληθυσμό περίπου 194.000 κατοίκους. Χωρίζεται σε δύο επαρχίες, της Ηλείας και της Ολυμπίας και διαθέτει πολλά ιστορικά μνημεία και αξιοθέατα. Μέσα σε αυτά είναι και τα μουσεία του, τα οποία αποτελούν και το κύριο θέμα της εργασίας μας. Τα μουσεία που υπάρχουν στον νομό είναι τα εξής:

- Αρχαιολογικό μουσείο Πύργου
- Αρχαιολογικός χώρος Αρχαίας Ολυμπίας
- Μουσείο Φραγκοκρατίας η εποχή των ιπποτών - αρχαιολογικός χώρος Χλεμουτσίου

- Αρχαιολογικός χώρος μουσείου Αρχαίας Ολυμπίας
- Νέο μουσείο Αρχαίας Ήλιδας
- Λαογραφικό μουσείο Καλλιθέας
- Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας
- Ναός Επικούρειου Απόλλωνα
- Μουσείο ιστορίας των Ολυμπιακών Αγώνων της αρχαιότητας
- Ζ' εφορεία προϊστορικών & κλασσικών αρχαιοτήτων - μουσείο της ιστορίας των ανασκαφών
- Αρχαιολογικό μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας
- Ιστορικό μουσείο Ολυμπιακών Αγώνων
- Ίδρυμα κληρονόμων Γ. και Φ. Κανελλοπούλου
- Ζ' εφορεία προϊστορικών & κλασσικών αρχαιοτήτων - μουσείο αρχαίας Ήλιδας
- Παλαιό μουσείο Αρχαίας Ήλιδας - αρχαία συλλογή

Στη συνέχεια θα αναλυθούν τα μουσεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή της έρευνας.

3.3.1. Λαογραφικό μουσείο Καλλιθέας

Εικόνα 1: Λαογραφικό Μουσείο Καλλιθέας

Το Λαογραφικό Μουσείο Καλλιθέας ιδρύθηκε το 2007 από τον κ. Ιωάννη Π. Μαυροειδή και στεγάζεται σε μια λιθόκτιστη και πεπαλαιωμένη οικία στην περιοχή. Τα εκθέματα του μουσείου αποτελούν ιδιαίτερα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου. Συγκεκριμένα, υπάρχουν αντικείμενα του περασμένου αιώνα και προγενέστερα, τα οποία δωρίθηκαν από τους κατοίκους της περιοχής, τους λεγόμενους Ζαχαίους. Επίσης, στο μουσείο υπάρχουν και παραδοσιακές ενδυμασίες. Συγκεκριμένα, το μουσείο σήμερα φιλοξενεί στους χώρους του 2300 εκθέματα.

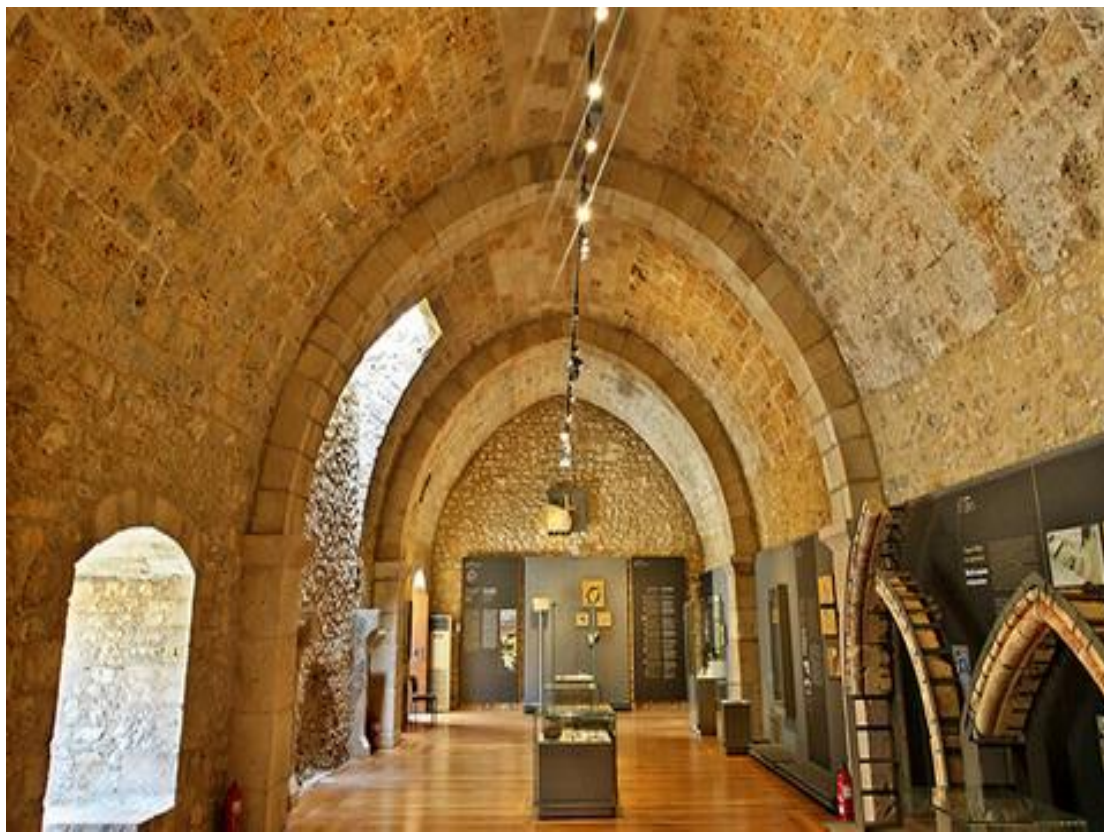
Εικόνα 2: Λαογραφικό Μουσείο Καλλιθέας

3.3.2. Μουσείο Φραγκοκρατίας - Η εποχή των ιπποτών - Αρχαιολογικός χώρος Χλεμουτσίου

Το μουσείο Φραγκοκρατίας δημιουργήθηκε το 2003, εντός του κάστρου Χλεμούτσι / Clermont. Στο μουσείο βρίσκεται μια μόνιμη έκθεση με τίτλο «Η εποχή των Ιπποτών-Οι Σταυροφόροι στον Μοριά», και στις αίθουσες του βρίσκονται εκθέματα από την περίοδο της Φραγκοκρατίας από διάφορες περιοχές τις Πελοποννήσου.

Εικόνα 3: Μουσείο Φραγκοκρατίας

Το μουσείο εστιάζει στην περίοδο του φράγκικου Πριγκιπάτου της Αχαΐας, αλλά και γενικότερα στην περίοδο του Μεσαίωνα στο νότιο Ελλαδικό χώρο, προβάλλοντας έτσι το πλούσιο αρχαιολογικό απόθεμα της ευρύτερης περιοχής. Το μουσείο αριθμεί πάνω από 500 εκθέματα.

3.3.3. Μουσείο Αρχιμήδη

Το μουσείο του Αρχιμήδη ιδρύθηκε το 2014, με σκοπό να προσφέρει ένα θεματικό χώρο επιστήμης και τεχνολογίας στην χώρα. Το μουσείο είναι αφιερωμένο στις εφευρέσεις του Αρχιμήδη, και στον χώρο του οποίου εκθέτονται 70 πιστά αντίγραφα από αυτές. Ο σκοπός του μουσείου είναι να αναδείξει με την άγνωστη πτυχή του σοφού της αρχαιότητας και να επιβεβαιώσει ότι η ευρύτερη τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων ήταν εξαιρετικά όμοια με τις απαρχές της σύγχρονης τεχνολογίας.

Εικόνα 4: Μουσείο Αρχιμήδη

3.3.4. Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου

Εικόνα 5: Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου

Το Αρχαιολογικό μουσείο Πύργου, βρίσκεται στην πόλη του Πύργου και στεγάζεται σε ένα νεοκλασικό κτήριο του 1890. Το μουσείο διαθέτει εκθέματα από την περιοχή της Ηλείας, που παρουσιάζουν κομμάτια της ιστορίας του τόπου, από τους προϊστορικούς, ιστορικούς, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι τα εκθέματα (1400) διαρθρώνονται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Οικισμοί
- Θρησκεία
- Άνθρωποι/Ιδέες/Αντικείμενα

Εικόνα 6: Αρχαιολογικό Μουσείο Πύργου

3.3.5. Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας

Εικόνα 7: Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας αποτελεί διαθέτει εκθέματα από τα αρχαιολογικά ευρήματα που βρέθηκαν στον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας. Φιλοξενεί πάνω από 500 ευρήματα από την Άλτη, το χώρο της Ολυμπίας, αντικείμενα που χρονολογούνται από την προϊστορική εποχή μέχρι τους ρωμαϊκούς χρόνους, ακόμη και μέχρι τον 6ο- 7ο αιώνα μ.Χ.

Εικόνα 8: Αρχαιολογικό Μουσείο Αρχαίας Ολυμπίας

Τέλος, Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας είναι διάσημο για την πλουσιότερη συλλογή παγκοσμίως από χάλκινα έργα μικροτεχνίας.

3.3.6. Μουσείο της Ιστορίας των ανασκαφών της Ολυμπίας

Εικόνα 9: Μουσείο της Ιστορίας των ανασκαφών της Ολυμπίας

Το Μουσείο της Ιστορίας των ανασκαφών της Ολυμπίας είναι ένας χώρος ο οποίος διαθέτει πάνω από 500 εκθέματα και φωτογραφικό υλικό, τα οποία παρουσιάζουν την ιστορία των ανασκαφών της Ολυμπίας. Αναφέρονται λεπτομέρειες για τις ανασκαφές, όπως για παράδειγμα οι πρώτες απόπειρες, οι πρώτες ανασκαφές, κλπ.

3.3.7. Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας

Το μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας, βρίσκεται στην περιοχή του Κατακόλου και διαθέτει 250 εξαιρετικές εφευρέσεις του αρχαιοελληνικού τεχνολογικού θαύματος (από το ρομπότ - υπηρέτρια του Φίλωνος μέχρι τον κινηματογράφο του Ήρωνος και από το αυτόματο ωρολόγιο του Κτησιβίου μέχρι τον αναλογικό υπολογιστή των Αντικυθήρων) από το 2000 π.Χ. μέχρι το τέλος του αρχαίου ελληνικού κόσμου.

Εικόνα 10: Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας

Τα έργα είναι ταξινομημένα σε ενότητες και η περιήγηση περιλαμβάνει:

- την ενότητα των 29 αρχαιοελληνικών ρολογιών όπου δεσπόζουν το ξυπνητήρι του Πλάτωνος, το εντυπωσιακό υδραυλικό ωρολόγιο του Αρχιμήδη και το θαυμαστό αυτόματο ρολόι του Κτησίβιου (ένα θαύμα του αυτοματισμού)
- την ενότητα με τα καταπληκτικά «μαγικά» αυτόματα των Αλεξανδρινών Μηχανικών και την επιβλητική σε φυσικό μέγεθος «αυτόματη υπηρέτρια» (το πρώτο λειτουργικό ρομπότ της ιστορίας)
- την ενότητα με το σταθερό και το κινητό αυτόματο θέατρο του Ήρωνος (δηλ. τον «κινηματογράφο» και το «αυτοκίνητο - κουκλοθέατρο» των αρχαίων Ελλήνων αντίστοιχα)
- την ενότητα με τις εφευρέσεις του Αρχιμήδη (του σπουδαιότερου επιστήμονα όλων των εποχών)
- την ενότητα με τις εφευρέσεις του Πυθαγόρα, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη και του Αρχύτα
- την ενότητα με την ιατρική, την αγροτική, την υφαντική και την αθλητική αρχαιοελληνική τεχνολογία όπου εντυπωσιάζουν ο «αργαλειός της

Πηνελόπης» και η «ύσπληγα» δηλ. ο μηχανισμός της αποφυγής της πρόωρης εκκίνησης των αθλητών

- την ενότητα με τις μεθόδους οικοδόμησης του αρχαιοελληνικού αρχιτεκτονικού θαύματος όπου εντυπωσιάζουν οι κάθε είδους γερανοί
- την ενότητα με τους επικουρικούς μηχανισμούς του αρχαιοελληνικού θεάτρου («από μηχανής θεός», «περίακτοι», «εκκύκλημα», κ.ά.)
- την ενότητα με τα επιστημονικά όργανα, τα εργαλεία και τα μηχανήματα των αρχαίων Ελλήνων (διόπτρα, οδόμετρο, τόννος, εσωτερικός σπειροτόμος, παντογράφος, κ.ά)
- την ενότητα με την υδραυλική τεχνολογία τους
- την ενότητα με τα εκπληκτικά τους αστρονομικά μετρητικά όργανα (υπολογιστικός μηχανισμός των Αντικυθήρων, αστρολάβος, τετράντας, κ.ά)
- την ενότητα με την αρχαιοελληνική πολιορκητική τεχνολογία (τα «τεθωρακισμένα» και το «πυροβολικό» των αρχαίων Ελλήνων) όπως η ελέπολις του Επιμάχου, η χελώνη και το τρύπανο του Διάδη, ο πολυβόλος καταπέλτης του Διονυσίου, κ.ά
- την ενότητα με τη αρχαιοελληνική ναυπηγική τεχνολογία όπου παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη των ελληνικών πλεούμενων (π.χ. μονόξυλο, παπυρέλλα, ολκάς, κυκλαδικό - μινωικό πλοίο, πεντηκόντορος, διήρης, τριήρης, κ.ά.)
- την ενότητα με τις εντυπωσιακές τηλεπικοινωνίες των αρχαίων Ελλήνων αλλά και τις μεθόδους κρυπτογράφησης, κ.ά kotsanas.com.

Εικόνα 11: Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας

3.3.8. Παλιό Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας

Το Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας διαθέτει ευρήματα που προέρχονται από τις συστηματικές ανασκαφές στην αρχαία πόλη, όπως και αυτά που προέρχονται από περισυλλογή, παραδόσεις και σωστικές ανασκαφές στον αρχαιολογικό χώρο και γύρω από αυτόν.

Εικόνα 12: Παλιό Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας

3.3.9. Νέο Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας

Εικόνα 13: Νέο Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας

Το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ήλιδας βρίσκεται στην αρχαία ακρόπολη με θέα τον αρχαιολογικό χώρο. Κατασκευάστηκε την περίοδο 2002-2004 και διαθέτει πάνω από

500 εκθέματα. Τα εκθέματα αντιπροσωπεύουν την μακρά ιστορία της Ήλιδας, όπως για παράδειγμα αγγεία, αγάλματα, γλυπτά, επιτύμβιες στήλες, ειδώλια, σκεύη, νομίσματα και άλλα, που χρονολογούνται από την Παλαιολιθική εποχή έως τη Ρωμαϊκή εποχή.

3.3.10. Ίδρυμα Γ. και Φ. Κανελλόπουλου

Το ίδρυμα Γ. και Φ. Κανελλόπουλου, έχει παραχωρήσει το αρχοντικό της οικογενείας με σκοπό την δημιουργία του Λαογραφικού μουσείου στην περιοχή της Ανδρίτσαινας. Το αρχοντικό έχει αναδιαμορφωθεί με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά, στο οποίο αναβιώνει η παράδοση, η τέχνη, και η αρχοντιά των ανθρώπων της Ανδρίτσαινας. Τα εκθέματα του Μουσείου προέρχονται αποκλειστικά και μόνο από την Ανδρίτσaina και καλύπτουν την χρονική περίοδο 1832-1932. Στις συλλογές του Μουσείου περιλαμβάνονται και εικόνες της μεταβυζαντινής περιόδου (συλλογή οικογένειας), εκκλησιαστικά σκεύη καθώς και σπάνια έγγραφα του 18^{ου} και 19^{ου} αιώνα (προικοσύμφωνα, ζωφύλλια, δημόσια έγγραφα κ.λπ.).

Εικόνα 14: Ίδρυμα Γ. και Φ. Κανελλόπουλου

Εικόνα 15: Ίδρυμα Γ. και Φ. Κανελλόπουλου

Εικόνα 15: Ίδρυμα Γ.

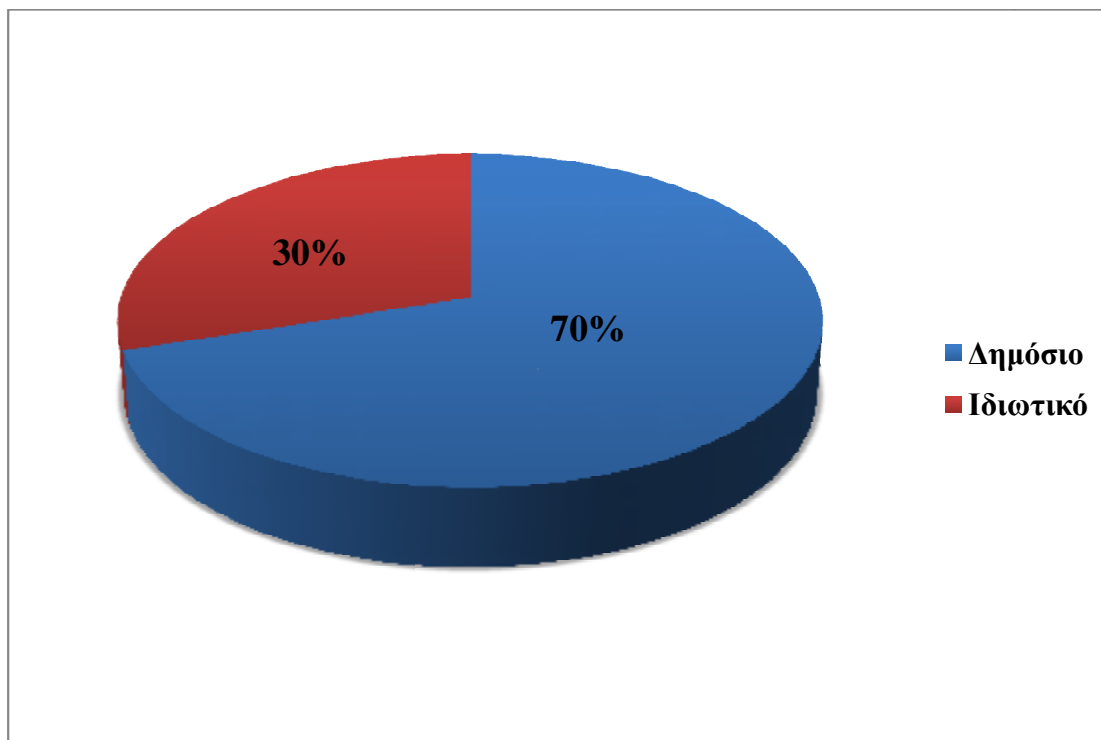
Κεφάλαιο 4: «Τα Αποτελέσματα της Έρευνας»

4.1. Γενικές πληροφορίες

Το πρώτο μέρος της έρευνας μας έδωσε κάποια πολύ σημαντικά αποτελέσματα. Η εργασία διεξήχθη σε 10 μουσείων του νομού Ηλείας και τα αποτελέσματα της ανάλυσης των απαντήσεων των συμμετεχόντων παρουσιάζονται παρακάτω.

Αρχικά, η πρώτη ερώτηση αφορά για το αν το μουσείο είναι Δημόσιο ή Ιδιωτικό. Στο σημείο αυτό, φαίνεται ότι το 70% των συμμετεχόντων μουσείων ανήκουν και διαχειρίζονται από το Δημόσιο ή από Δημόσιους φορείς γενικότερα.

Διάγραμμα 1: Το μουσείο είναι

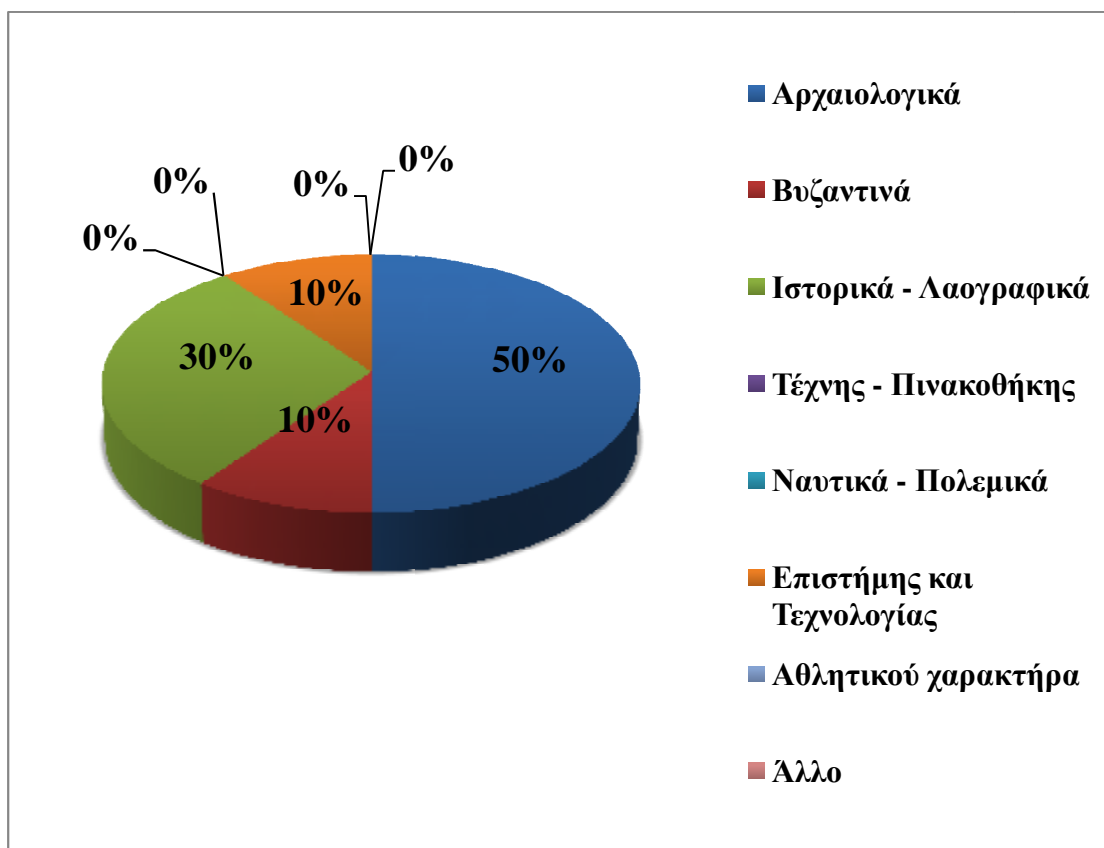
Στη συνέχεια, ζητήθηκε να χαρακτηριστεί η κατηγορία στην οποία ανήκει το εκάστοτε μουσείο. Συγκεκριμένα, ζητήθηκε να επιλεγθεί μια από τις προτεινόμενες κατηγορίες μουσείων οι οποίες είναι οι εξής:

- Αρχαιολογικά
- Βυζαντινά
- Ιστορικά – λαογραφικά
- Τέχνης – πινακοθήκες

- Ναυτικά – πολεμικά
- Επιστήμης και τεχνολογίας
- Αθλητικού χαρακτήρα

Τέλος δόθηκε και η επιλογή να καταγραφεί κάποια άλλη κατηγορία, εάν οι προτεινόμενες δεν κάλυπταν τους συμμετέχοντες. Έτσι λοιπόν, διαμορφώθηκαν τα αποτελέσματα όπως φαίνονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 2: Σε ποια θεματική κατηγορία ανήκει το μουσείο;

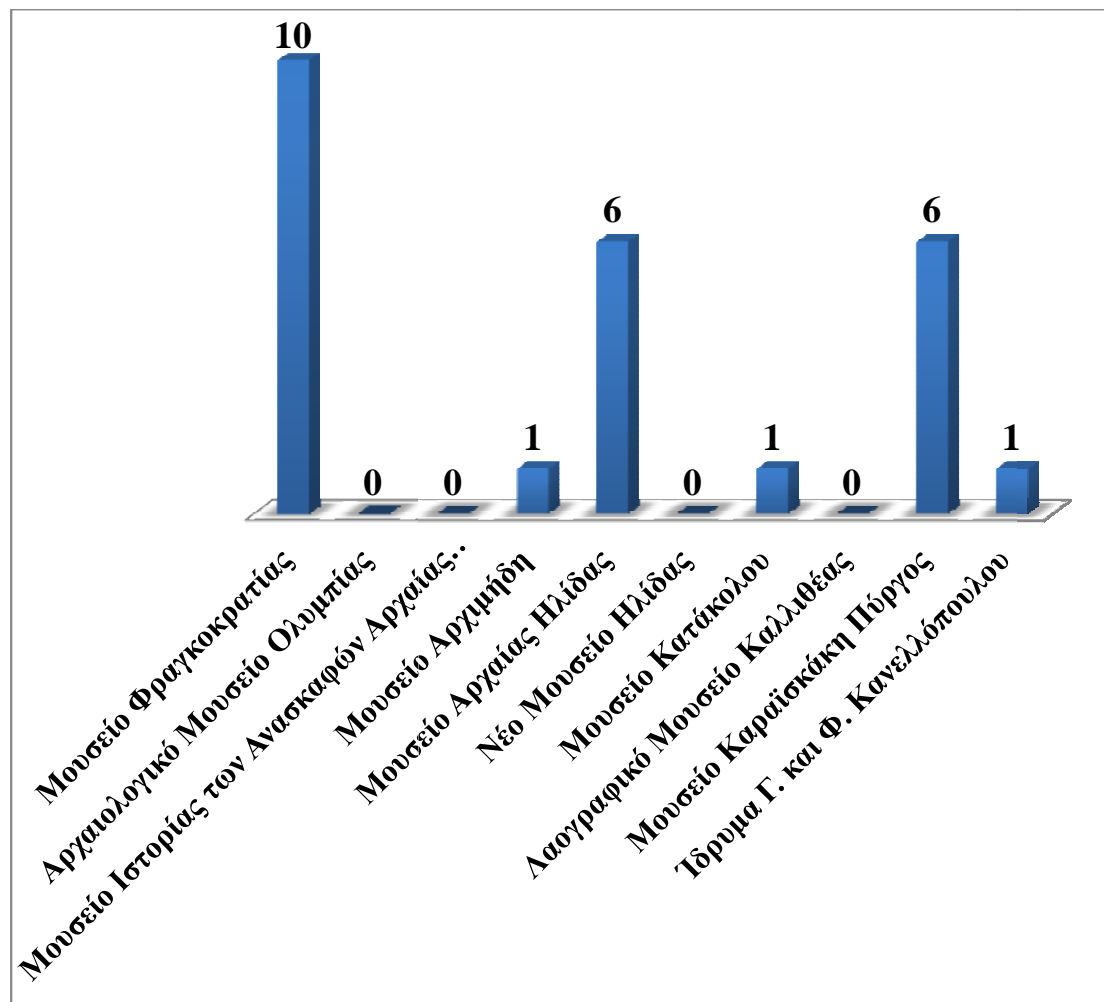

Αναλυτικά, παρατηρούμε ότι το 50% του δείγματος μας, δηλαδή τα 5 από τα 10 μουσεία, ανήκουν στην κατηγορία των αρχαιολογικών μουσείων. Τα υπόλοιπα 3 από τα μουσεία του δείγματος ανήκουν στα Ιστορικά – Λαογραφικά, 1 στα Βυζαντινά και 1 στην κατηγορία της Επιστήμης και της Τεχνολογίας.

Η επόμενη ερώτηση αφορά τον αριθμό των εργαζομένων του μουσείου. Σε όλο το δείγμα ο αριθμός αυτός δεν ξεπερνά τα 10 άτομα, εκτός αν προσφέρεται εθελοντική

εργασία, που κατά περιόδους (π.χ. το καλοκαίρι), ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξάνεται.

Διάγραμμα 3: Πόσοι εργαζόμενοι απασχολούνται στο μουσείο;

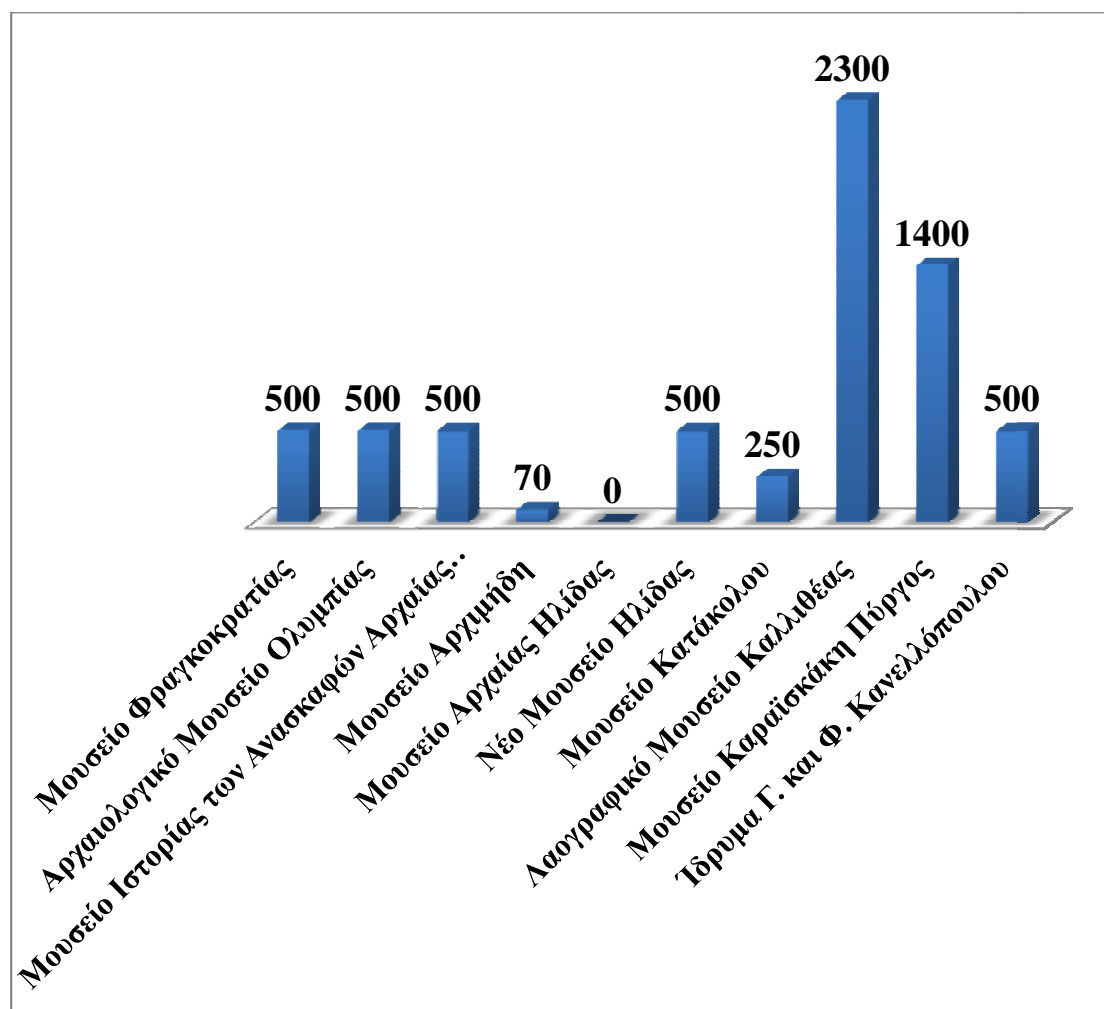

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι στα μουσεία όπου από το παραπάνω διάγραμμα ο αριθμός των εργαζομένων φαίνεται να είναι μηδενικός, αφορά απαντήσεις μη μετρήσιμες. Συγκεκριμένα, στα μουσεία αυτά δόθηκαν απαντήσεις σχετικά με τους εργαζομένους, οι οποίοι προέρχονται είτε από εθελοντική εργασία, είτε αποτελούν προσωπικό φύλαξης, είτε καθορίζονται από την αρμόδια εφορεία αρχαιοτήτων. Το ίδιο ισχύει και για το Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας, με την διαφορά ότι το προσωπικό φύλαξης της καθορίζεται αριθμητικά και αφορά 6 εργαζομένους.

Κατόπιν, ζητείται να δοθεί ο αριθμός των εκθεμάτων που διαθέτουν τα μουσεία. Αναλυτικά, 5 από τα 10 μουσεία του δείγματος δηλώνουν ότι διαθέτουν περισσότερα

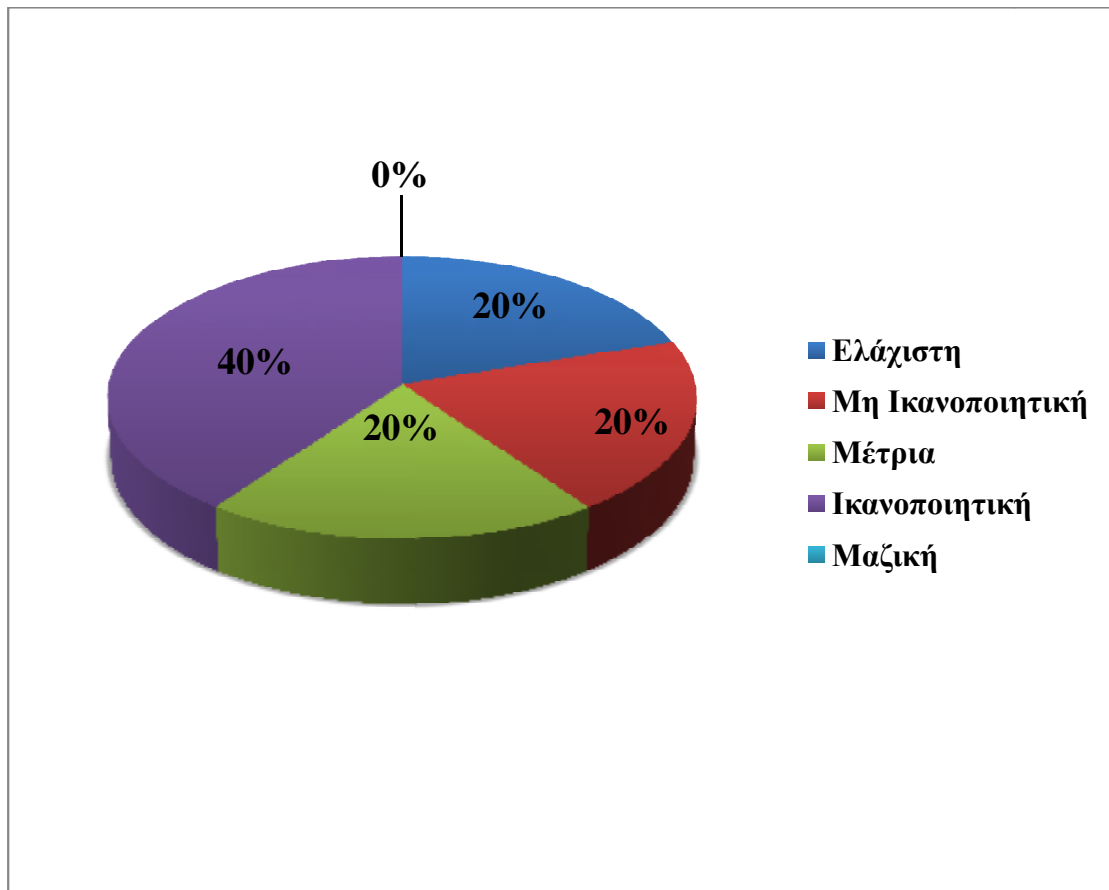
από 500 εκθέματα, ένα διαθέτει 70, ένα 250, ένα 2300 και ένα 1400. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται ξεκάθαρα ο αριθμός εκθεμάτων κάθε μουσείου ξεχωριστά.

Διάγραμμα 4: Πόσα εκθέματα φιλοξενούνται στο μουσείο;

Η τελευταία ερώτηση της πρώτης ενότητας του ερωτηματολογίου, αφορά την κρίση των ερωτηθέντων για την επισκεψιμότητα του μουσείου. Συγκεκριμένα, το 40% του δείγματος πιστεύει ότι η επισκεψιμότητα είναι ικανοποιητική. Το υπόλοιπο 60% χαρακτηρίζει τις επισκέψεις των μουσείων του δείγματος κάτω του μετρίου. Πιο αναλυτικά, η επισκεψιμότητα των μουσείων του δείγματος μας φαίνεται και στο διάγραμμα.

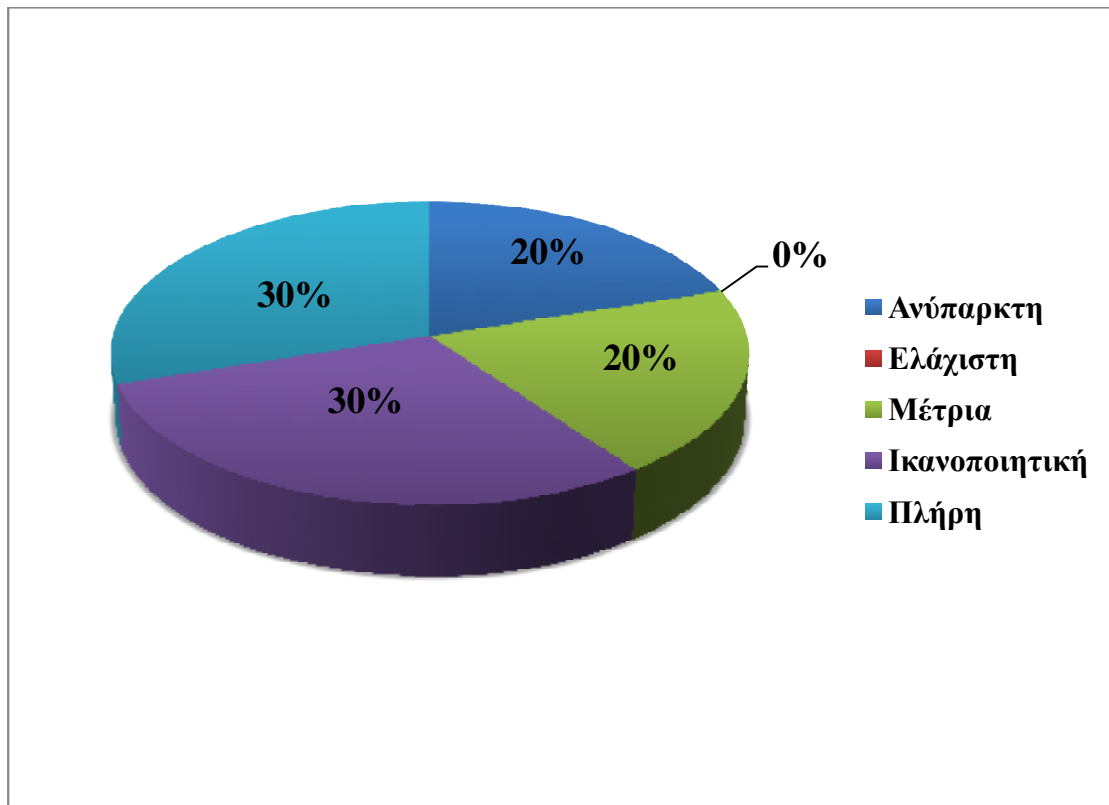
Διάγραμμα 5: Πώς κρίνετε την επισκεψιμότητα του μουσείου;

4.2. Ηλεκτρονική διαχείριση του μουσείου

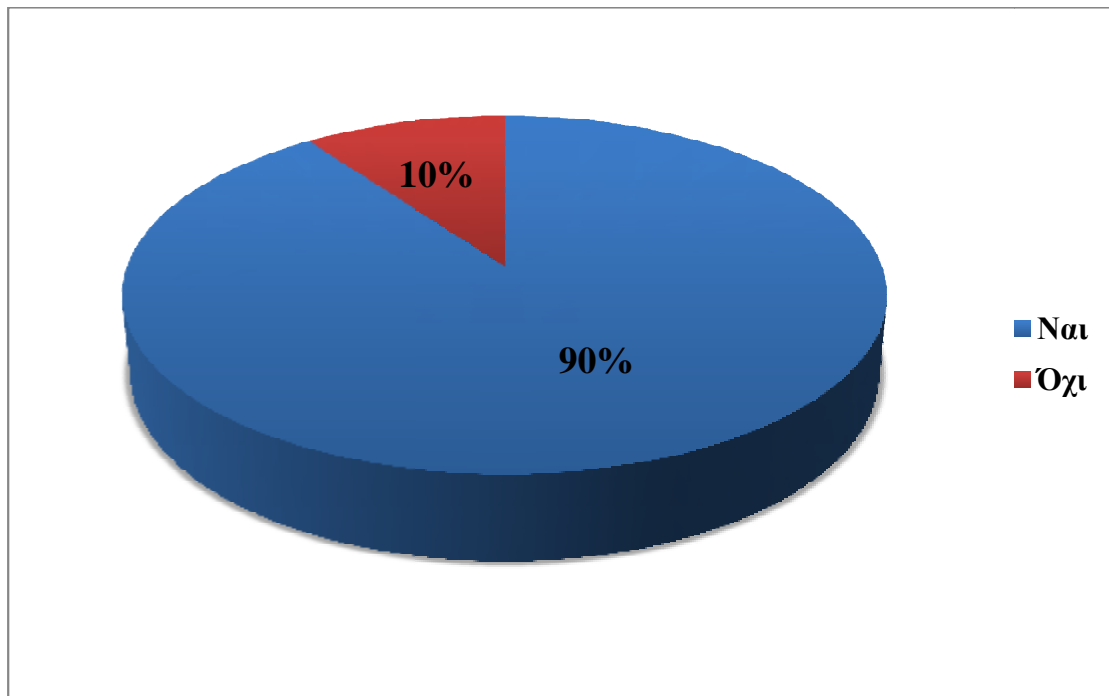
Στην ενότητα αυτή ζητείται από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με την ηλεκτρονική διαχείριση του μουσείου. Πιο συγκεκριμένα, στην πρώτη ερώτηση της ενότητας αυτής, ζητείται να αξιολογήσουν οι ερωτηθέντες την χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στο μουσείο. Όπως φαίνεται και στο παρακάτω διάγραμμα, ένα 30% του δείγματος θεωρεί πλήρη τη χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων, ενώ ένα 30% ακόμη την θεωρεί ικανοποιητική. Το υπόλοιπο 40%, χωρίζεται στη μέση όπου οι μισοί θεωρούν ανύπαρκτη τη χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων, και οι άλλοι μισοί μέτρια.

Διάγραμμα 6: Πώς θα χαρακτηρίζατε την χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στο μουσείο;

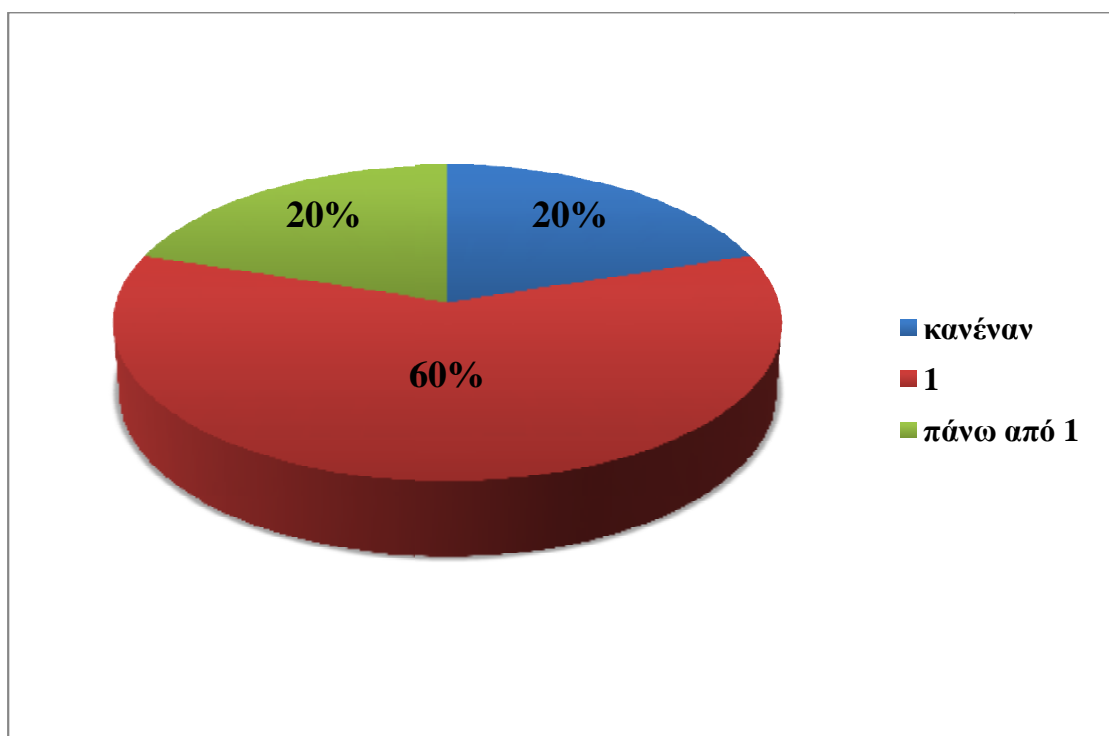

Η επόμενη ερώτηση αφορά τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων στη διαχείριση του μουσείου, όπως για παράδειγμα για γραμματειακή υποστήριξη, διαχείριση ωραρίου, έκδοση εισιτηρίων, κλπ. Στο σημείο αυτό, η πλειοψηφία του δείγματος και συγκεκριμένα στα 9 από τα 10 μουσεία, γίνεται χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων. Γεγονός, που μας επιτρέπει να προχωρήσουμε και στις απαντήσεις της επόμενης ερώτησης, σχετικά με την κατοχή ηλεκτρονικών υπολογιστών. Εδώ, παρατηρείται ότι στα 8 από τα 10 μουσεία υπάρχει ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής, ή τουλάχιστον 1. Και πιο συγκεκριμένα, το Μουσείο Καραϊσκάκη στον Πύργο διαθέτει 4 και το Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας πάνω από 1. Αντιθέτως, το Μουσείο Ιστορίας των ανασκαφών Αρχαίας Ολυμπίας και το Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας, δεν διαθέτουν ηλεκτρονικό υπολογιστή.

Διάγραμμα 7: Γίνεται χρήση ηλεκτρονικών μέσων για την διοικητική διαχείριση του μουσείου;

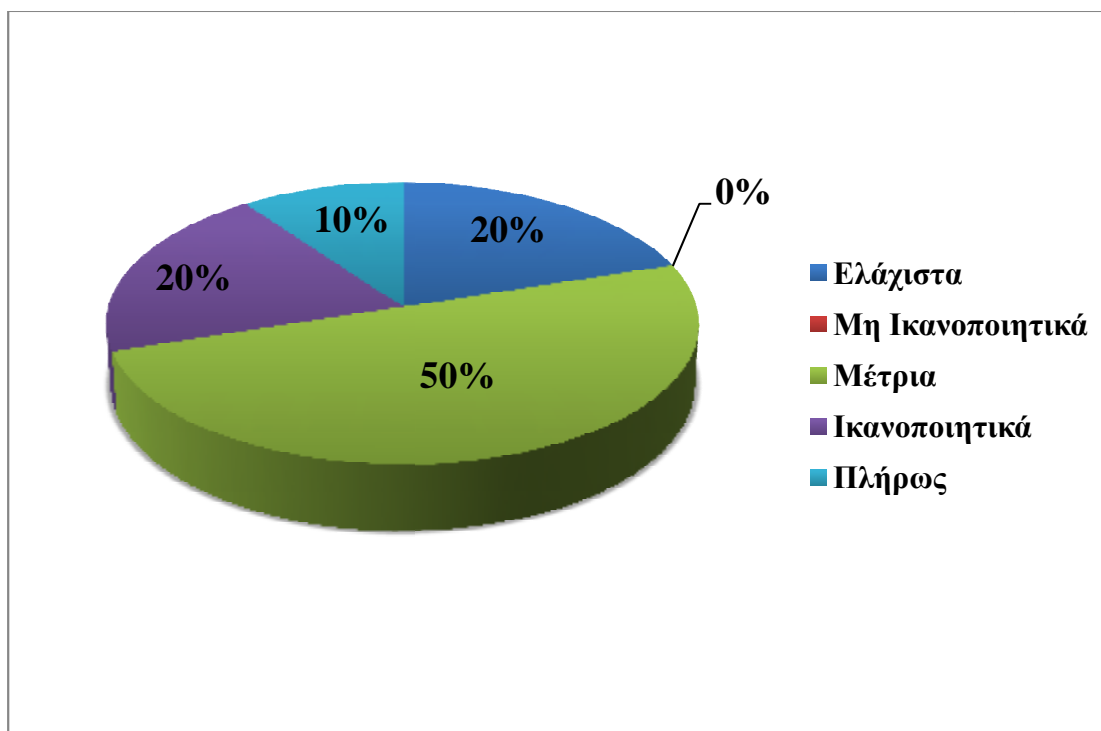
Διάγραμμα 8: Πόσοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές χρησιμοποιούνται από το μουσείο;

Στη συνέχεια, ζητείται να αξιολογηθεί ο πόσο ικανοποιητικός είναι ο αριθμός των διαθέσιμων ηλεκτρονικών υπολογιστών και κατά πόσο καλύπτονται οι ανάγκες του μουσείου και της διαχείρισης του. Στο σημείο αυτό, το 30% των ερωτηθέντων

πιστεύουν ότι ο αριθμός των ηλεκτρονικών υπολογιστών είναι πλήρης ή ικανοποιητικός, ενώ το υπόλοιπο 70% θεωρεί ότι είναι κάτω του μετρίου.

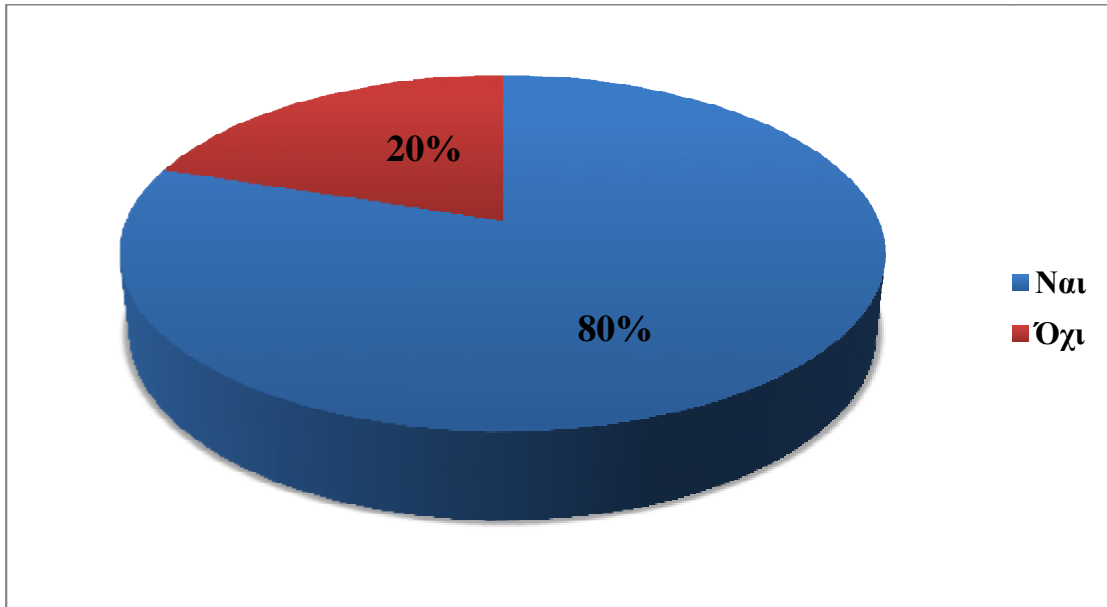
Διάγραμμα 9: Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι ο αριθμός τους καλύπτει τις ανάγκες διαχείρισης του μουσείου;

Αναλυτικά, όπως φαίνεται και από το παραπάνω διάγραμμα, το 50% του δείγματος θεωρεί μέτριο τον βαθμό ικανοποίησης του από τον αριθμό των ηλεκτρονικών υπολογιστών στο μουσείο και το 20% ελάχιστα. Από την άλλη, το 10% των ερωτηθέντων είναι πλήρως ικανοποιημένο, ενώ το 20% πιστεύει ότι ο αριθμός των ηλεκτρονικών υπολογιστών που διαθέτει είναι ικανοποιητικός.

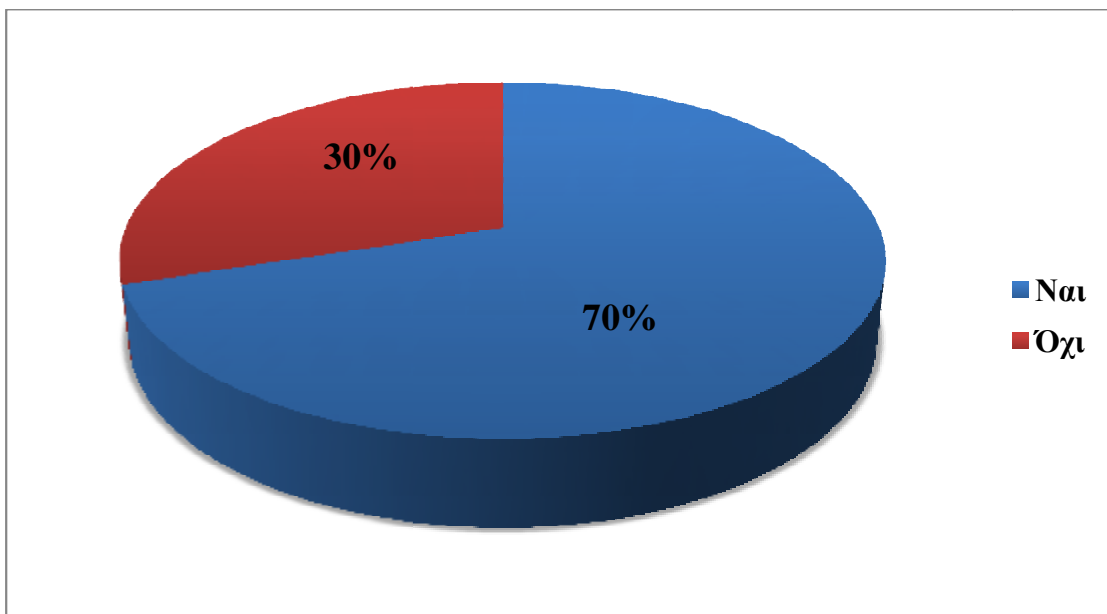
Η επόμενη ερώτηση αφορά την ύπαρξη ηλεκτρονικού συστήματος τεκμηρίωσης των εκθεμάτων των μουσείων, με το 80% του δείγματος, 8 από τα 10 μουσεία, να διαθέτουν ηλεκτρονική τεκμηρίωση.

Διάγραμμα 10: Υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα τεκμηρίωσης των εκθεμάτων του μουσείου;

Συνεχίζοντας με την επόμενη ερώτηση, ζητείται από τους συμμετέχοντες στην έρευνα να απαντήσουν εάν υπάρχει διαδικασία ψηφιοποίηση των εκθεμάτων του εκάστοτε μουσείου, καθώς και να αξιολογήσουν το στάδιο στην οποία βρίσκεται η διαδικασία αυτή. Συγκεκριμένα, η διαδικασία ψηφιοποίησης υφίσταται στα 7 από τα 10 μουσεία του δείγματος.

Διάγραμμα 11^α: Υφίσταται διαδικασία ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στο μουσείο;

Η αξιολόγηση των σταδίων στα οποία βρίσκεται η ψηφιοποίηση αυτή, γίνεται όπως είναι αναμενόμενα από τα 7 μουσεία τα οποία βρίσκονται στη φάση της διαδικασίας αυτής. Όσον αφορά τα στάδια που δόθηκαν στους συμμετέχοντες προς αξιολόγηση, είναι τα εξής:

- Σχεδιασμός του έργου ψηφιοποίησης
- Επιλογή περιεχομένου
- Προετοιμασία για ψηφιοποίηση
- Μεταχείριση των πρωτοτύπων
- Ψηφιοποίηση
- Διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου
- Επιλογή μεταδεδομένων
- Προστασία πνευματικών δικαιωμάτων
- Ενέργειες ανάδειξης – προβολής

Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνονται ξεκάθαρα και οι απόψεις των ερωτηθέντων για τα στάδια ψηφιοποίησης των εκθεμάτων του εκάστοτε μουσείου. Αναλυτικότερα, η πλειοψηφία των απαντήσεων (4 από τα 7 μουσεία), που βρίσκονται στην φάση της ψηφιοποίησης πιστεύουν ότι τα στάδια σχεδιασμός του έργου ψηφιοποίησης, επιλογή περιεχομένου, προετοιμασία για ψηφιοποίηση, προστασία πνευματικών δικαιωμάτων και ενέργεια ανάδειξης και προβολής, βρίσκονται σε πολύ ικανοποιητικό σημείο. Επιπλέον, 4 από τους συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η επιλογή των δεδομένων δεν είναι σε καθόλου ικανοποιητικό στάδιο. Τέλος, οι 3 από τους 7 συμμετέχοντες, θεωρούν ότι δεν είναι σε καθόλου ικανοποιητικό επίπεδο η μεταχείριση των πρωτοτύπων, η ψηφιοποίηση και η διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου.

Διάγραμμα 11^β: Σε ποιο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία;

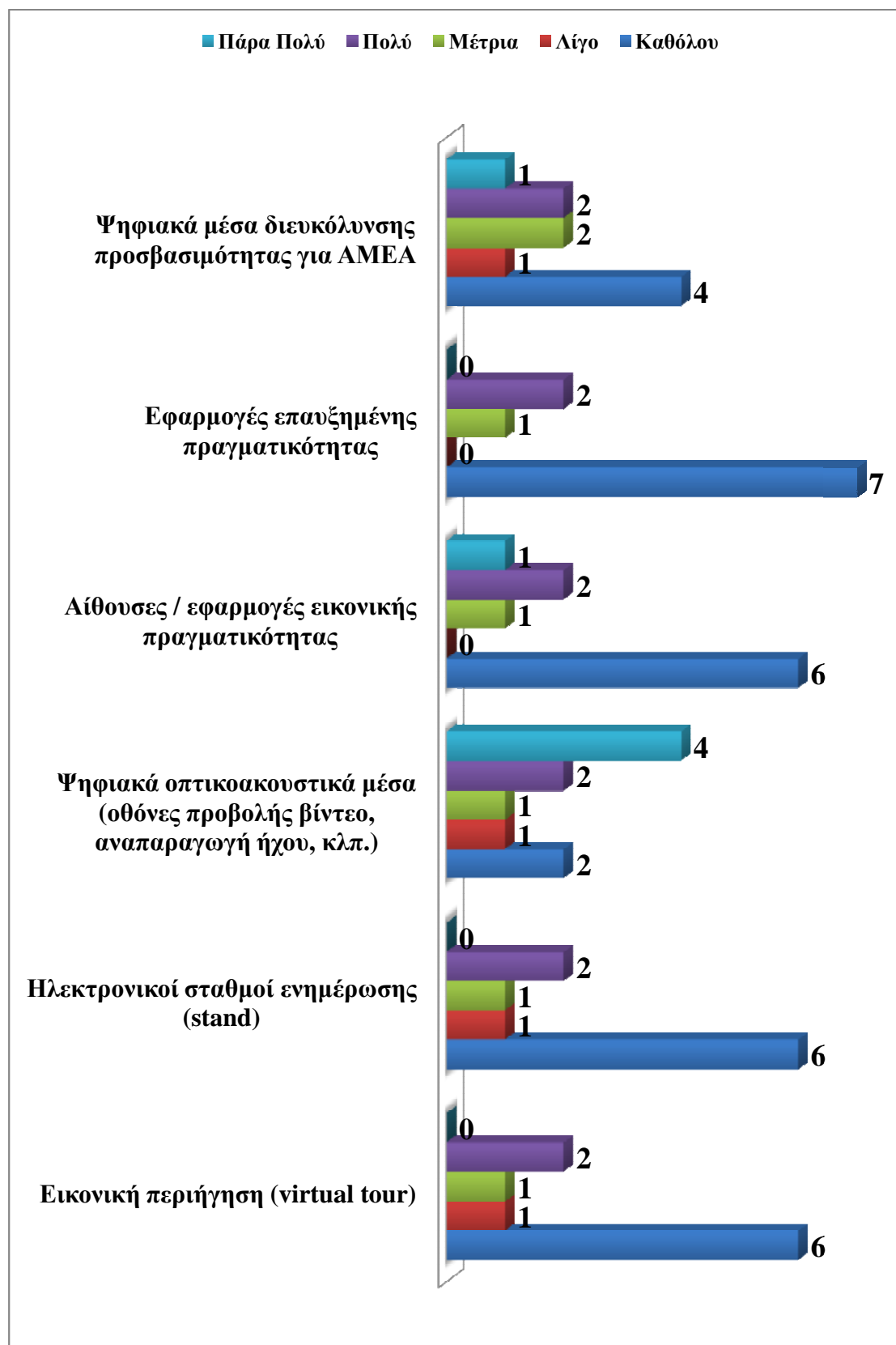

Κατόπιν, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα να αξιολογήσουν τη χρήση που κάνει το εκάστοτε μουσείο σε μια σειρά από ψηφιακά μέσα προβολής εκθεμάτων. Τα ψηφιακά αυτά μέσα είναι:

- Εικονική περιήγηση (virtual tour)
- Ηλεκτρονικοί σταθμοί ενημέρωσης (stand)
- Ψηφιακά οπτικοακουστικά μέσα (οθόνες προβολής βίντεο, αναπαραγωγή ήχου, κλπ.)
- Αίθουσες / εφαρμογές εικονικής πραγματικότητας
- Εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας
- Ψηφιακά μέσα διευκόλυνσης προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ

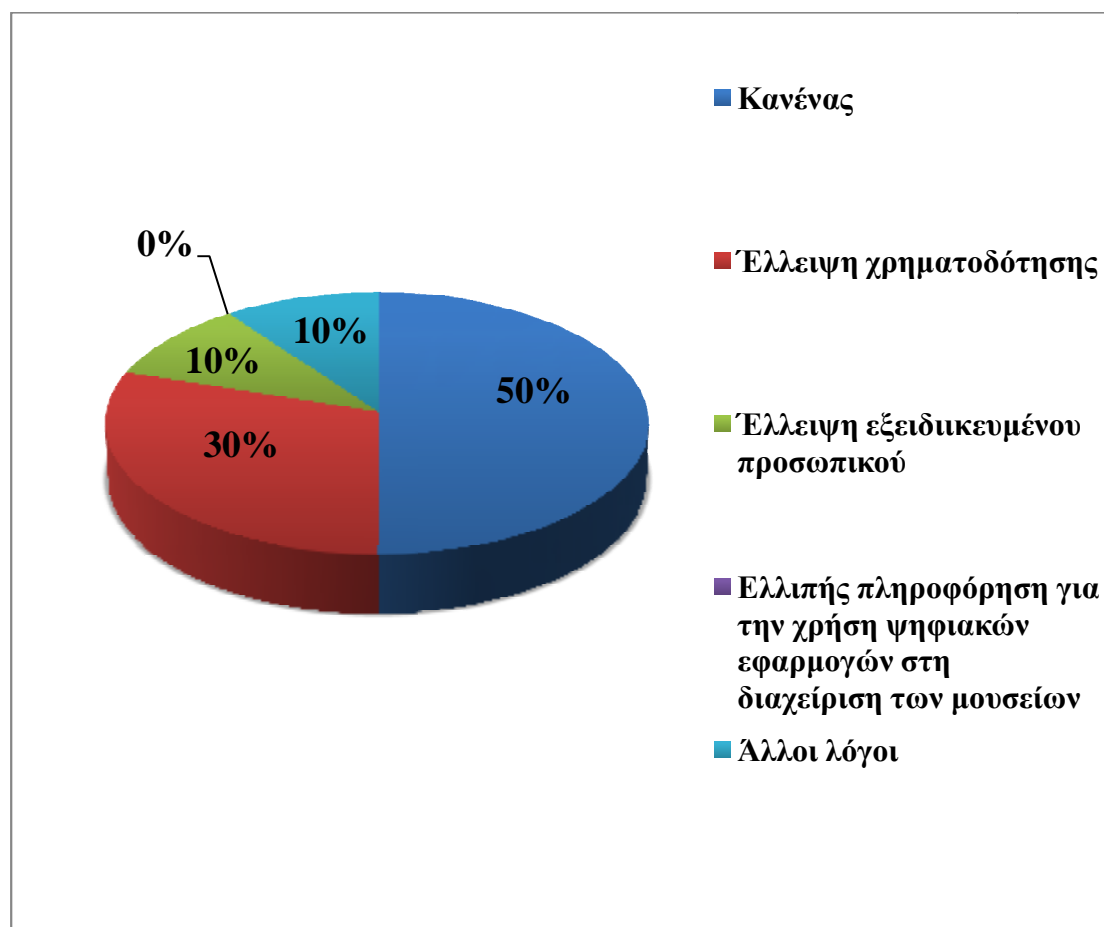
Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων, παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων θεωρεί ότι δεν γίνεται καθόλου χρήση των ψηφιακών μέσω προβολής εκθεμάτων. Με μόνη εξαίρεση, στα 4 από τα 10 μουσεία χρησιμοποιούνται σε πολύ μεγάλο βαθμό τα ψηφιακά οπτικοακουστικά μέσα. Τα αποτελέσματα φαίνονται αναλυτικότερα στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 12: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι κάνει χρήση το μουσείο των παρακάτω ψηφιακών μέσων προβολής εκθεμάτων;

Η τελευταία ερώτηση της ενότητας αυτής αφορά τους λόγους που περιορίζουν ή καθυστερούν την εφαρμογή των ψηφιακών μέσων προβολής των εκθεμάτων στα μουσεία του δείγματος. Στην ερώτηση αυτή, το 50% του δείγματος δεν δίνει κάποια συγκεκριμένη απάντηση για τους λόγους τους οποίους τους περιορίζουν ή καθυστερούν την χρήση ψηφιακών εφαρμογών στα μουσεία, μιας και έχουν επιλέξει την απάντηση «κανένας». Ενώ, το 30% δηλώνει ότι ο κύριος λόγος είναι η έλλειψη χρηματοδότησης. Επιπλέον, το 10% πιστεύει ότι υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού για τη χρήση των εφαρμογών αυτών και τέλος το υπόλοιπο 10% θεωρεί ότι υπάρχουν άλλοι λόγοι που τους περιορίζουν ή καθυστερούν την χρήση ψηφιακών εφαρμογών. Ενώ δεν υπάρχει κάποιος από τους ερωτηθέντες που να πιστεύουν ότι υπάρχει ελλιπής πληροφόρηση για τη χρήση των ψηφιακών εφαρμογών στα μουσεία και στην διαχείριση τους. Αναλυτικά, τα ποσοστά φαίνονται και στο διάγραμμα που ακολουθεί.

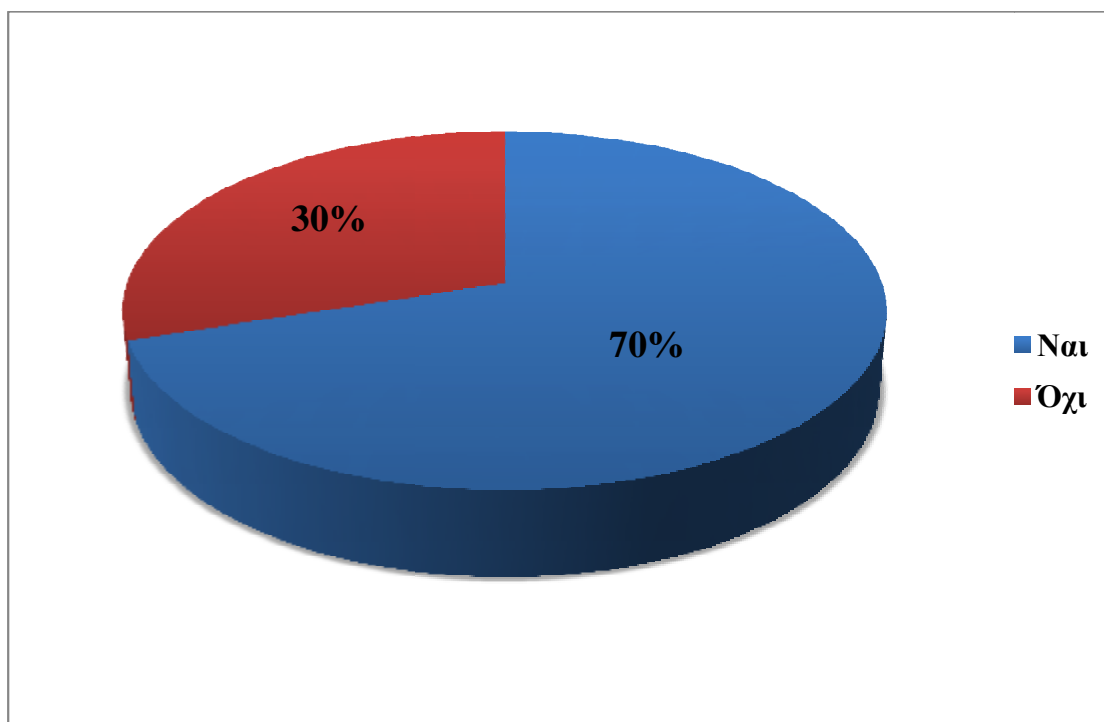
Διάγραμμα 13: Ποιοι λόγοι σας περιορίζουν ή καθυστερούν την υιοθέτηση ψηφιακών εφαρμογών;

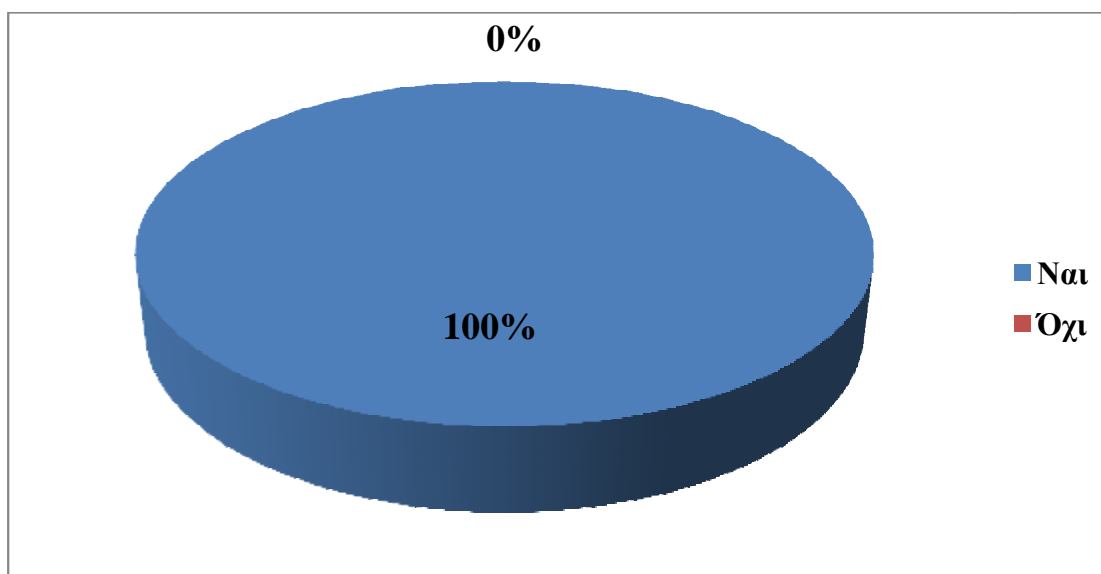
4.3. Μουσείο και διαδίκτυο

Η τρίτη και τελευταία ενότητα του ερωτηματολογίου αφορά τη χρήση του διαδικτύου από τα μουσεία που εξετάζονται. Συγκεκριμένα, η πρώτη ερώτηση αφορά την ύπαρξη ιστοσελίδας του μουσείου, και στη συνέχεια, εάν η απάντηση είναι αρνητική, εάν υπάρχει η πρόθεση να δημιουργηθεί. Συγκεκριμένα, το 70% του δείγματος διαθέτει ιστοσελίδα για το μουσείο. Αντιθέτως, το υπόλοιπο 30% δεν διαθέτει. Παρόλα αυτά, και οι 3 από τους ερωτηθέντες έχουν την πρόθεση να δημιουργήσουν ιστοσελίδα του μουσείου μελλοντικά.

Διάγραμμα 14: Υπάρχει ιστοσελίδα (website) του μουσείου στο διαδίκτυο;

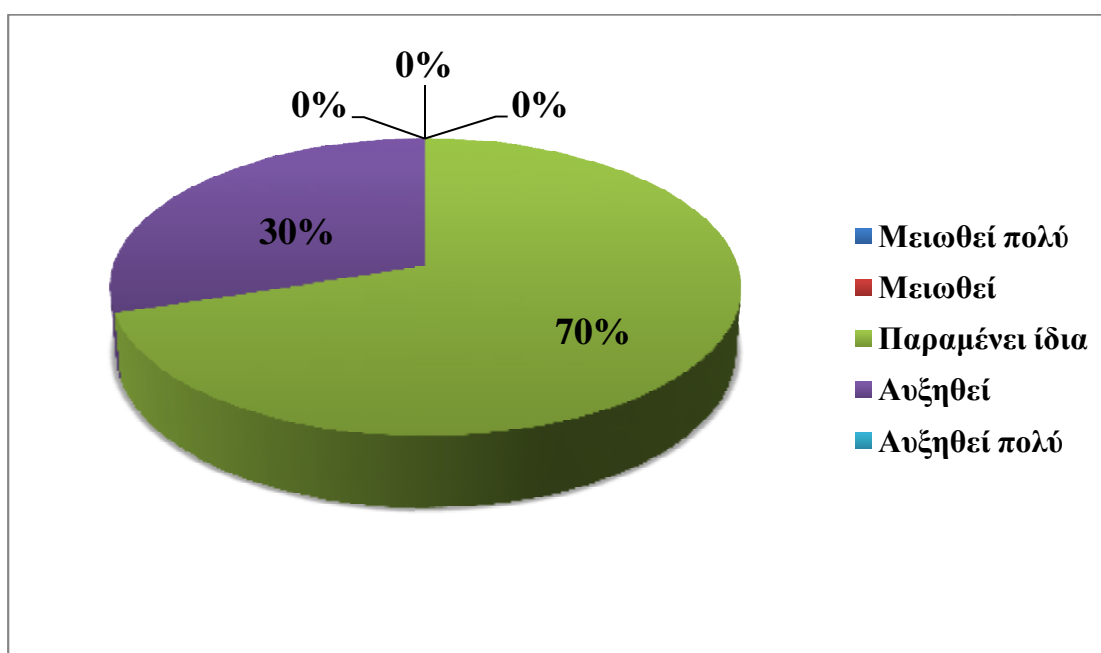

Διάγραμμα 15: Αν δεν υπάρχει, προτίθεστε στο άμεσο μέλλον να δημιουργήσετε:

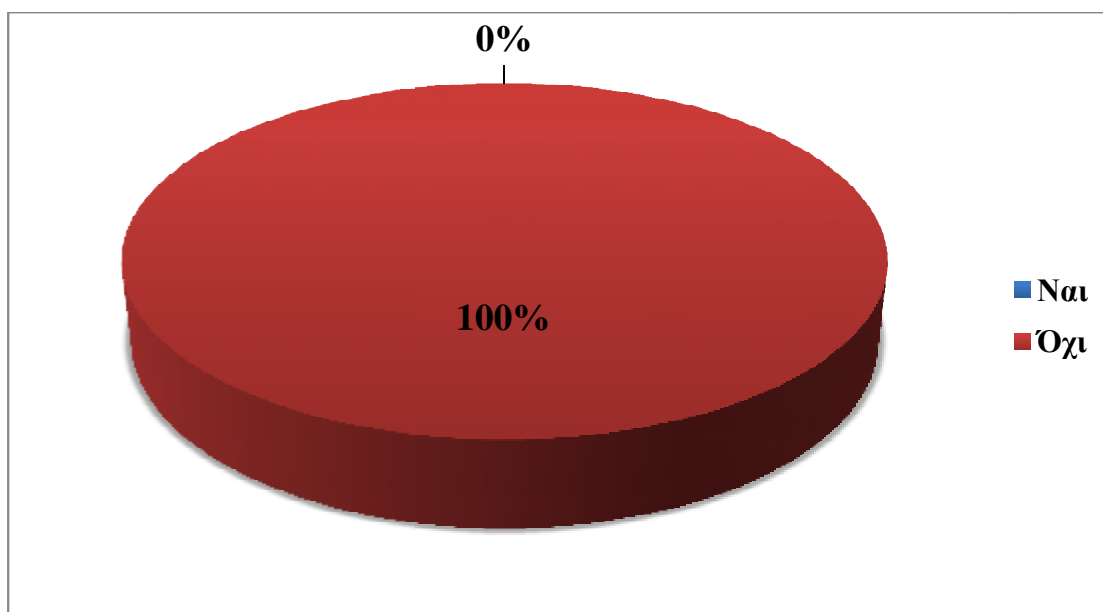
Οι επόμενες 6 ερωτήσεις αφορούν μόνο το ποσοστό του δείγματος το οποίο διαθέτει ιστοσελίδα, δηλαδή μόνο τα 7 από τα 10 μουσεία που εξετάζονται στην έρευνα. Αρχικά, ζητείται να αξιολογηθεί η επισκεψιμότητα του μουσείου μετά τη δημιουργία της ιστοσελίδας. Συγκεκριμένα, το 75% θεωρεί ότι δεν έχει αλλάξει κάτι στην επισκεψιμότητα του μουσείου, ενώ το 25% ότι έχει αυξηθεί.

Διάγραμμα 16: Η επισκεψιμότητα του μουσείου μετά από την δημιουργία του ιστότοπου έχει:

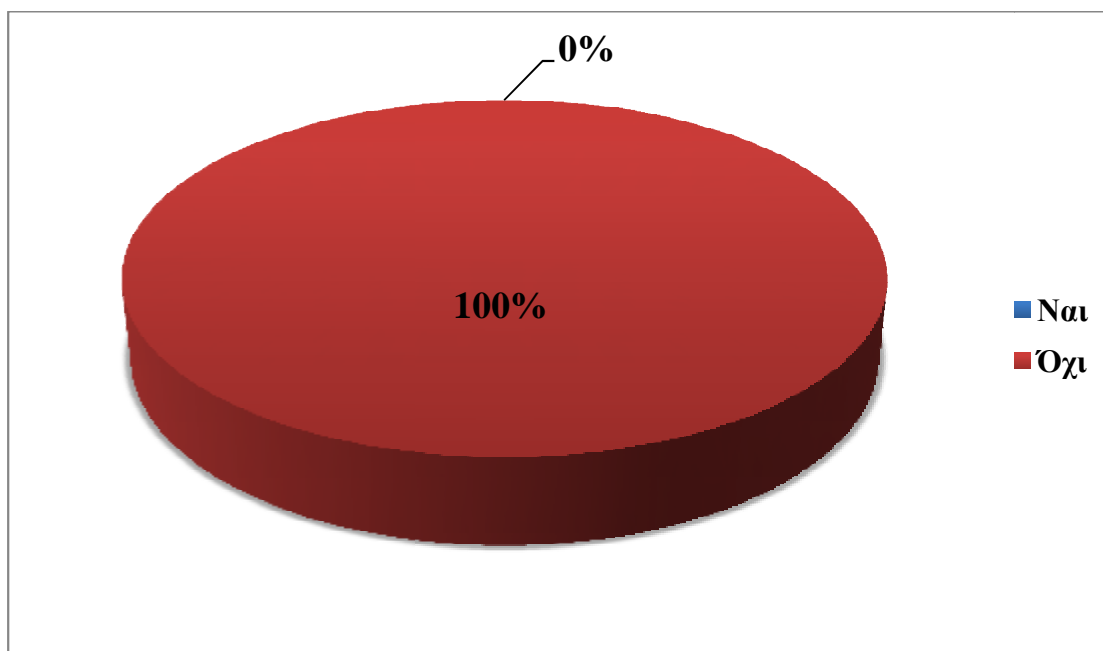

Συνεχίζοντας, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για το αν λειτουργεί ηλεκτρονικό κατάστημα στην ιστοσελίδα, καθώς και εάν η ιστοσελίδα χρησιμοποιείται και για την αγορά εισιτηρίων. Και στις δύο περιπτώσεις, το σύνολο του δείγματος απάντησε αρνητικά.

Διάγραμμα 17: Ο ιστότοπος του μουσείου διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα;

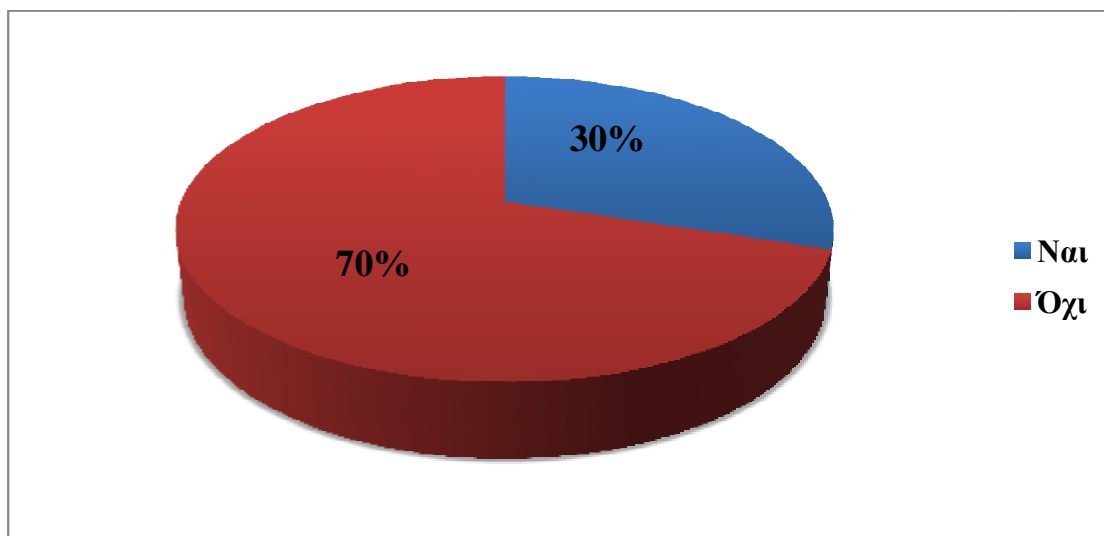

Διάγραμμα 18: Ο ιστότοπος του μουσείου παρέχει τη δυνατότητα αγοράς ηλεκτρονικού εισιτηρίου;

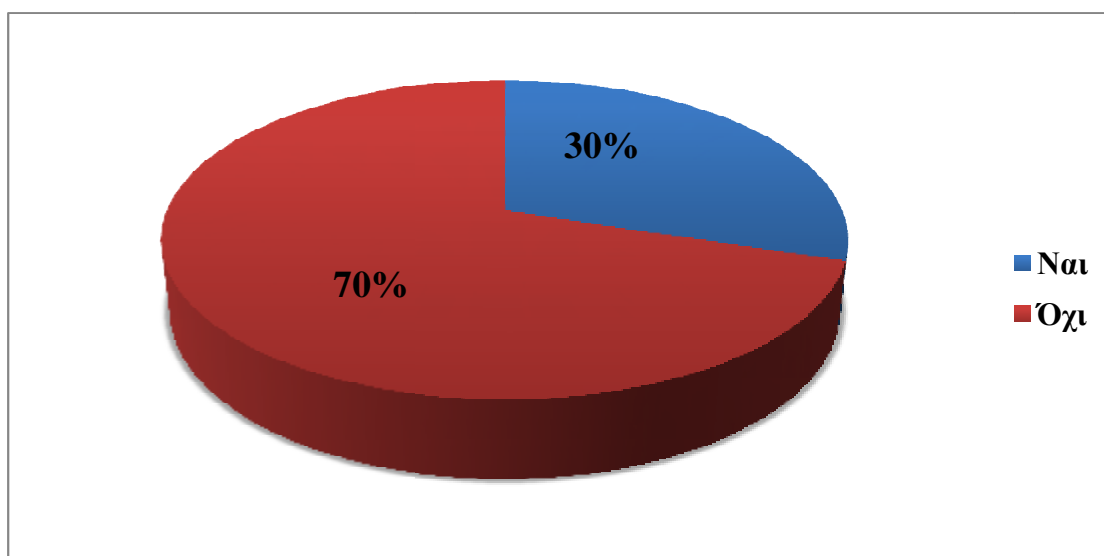
Επιπλέον, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν στο αν η ιστοσελίδα διαθέτει και εικονική περιήγηση εντός του μουσείου. Όπως φαίνεται και από το διάγραμμα παρακάτω, 2 από τα 7 μουσεία διαθέτουν και εικονικό μουσείο, ενώ τα 5 όχι.

Διάγραμμα 19: Υπάρχει αναπαράσταση του μουσείου στο διαδίκτυο (εικονικό μουσείο);

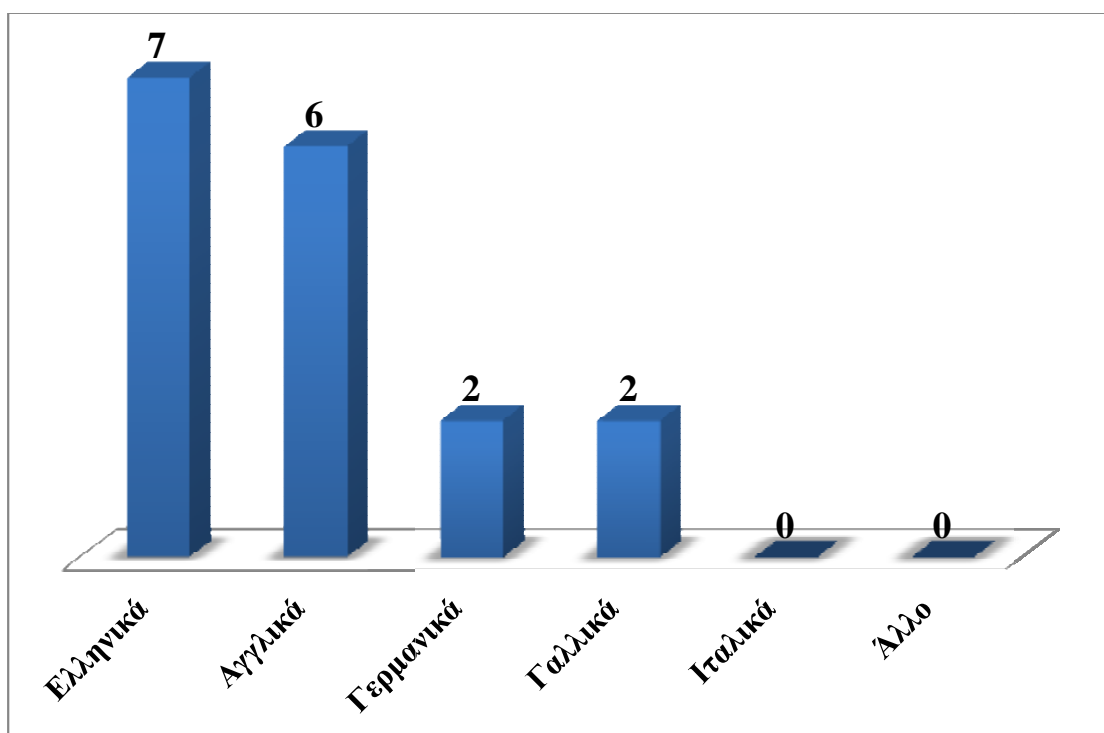
Ακόμη, 2 από τους 7 ερωτηθέντες συνεργάστηκαν με εξωτερική εταιρεία για τη δημιουργία της ιστοσελίδας τους.

Διάγραμμα 20: Για τη δημιουργία του ιστότοπού σας συνεργαστήκατε με εξωτερική εταιρεία/συνεργάτη;

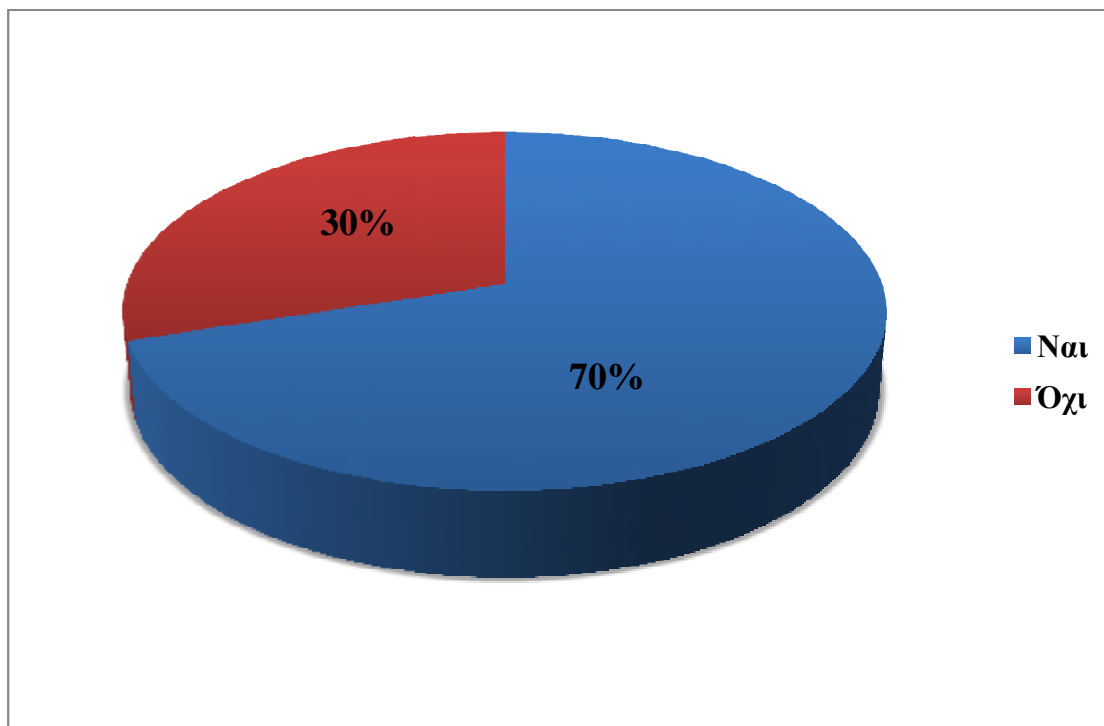
Τέλος, για την υποενότητα αυτή, δηλαδή για τους συμμετέχοντες που διαθέτουν ιστοσελίδα στα μουσεία, ζητείται να επιλέξουν την γλώσσα ή τις γλώσσες στις οποίες είναι διαθέσιμη η ιστοσελίδα. Αναλυτικά, και όπως είναι αναμενόμενο και οι 7 ιστοσελίδες διαθέτουν Ελληνικά και οι 6 από αυτές Αγγλικά. Ακόμη, 2 από τις 7 ιστοσελίδες είναι διαθέσιμες και στα Γαλλικά ή / και στα Γερμανικά.

Διάγραμμα 21: Σε ποιες από τις παρακάτω γλώσσες είναι διαθέσιμος ο ιστότοπος (website);

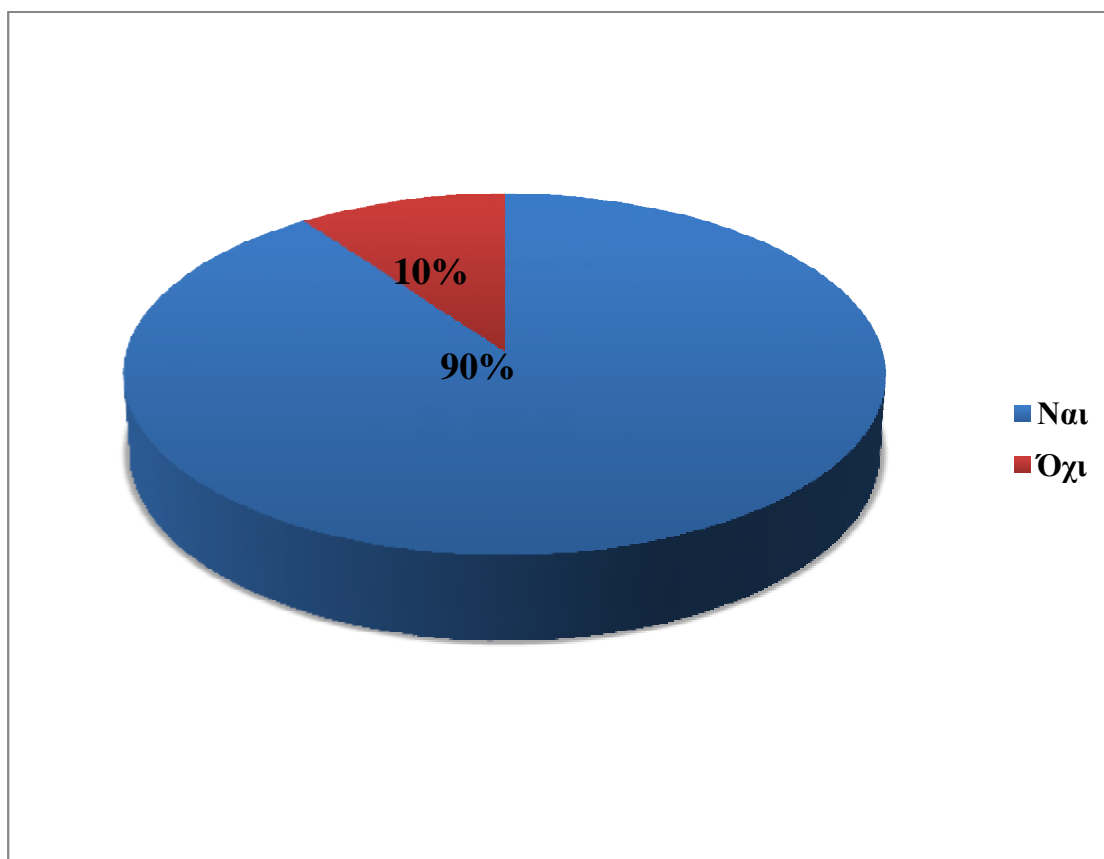
Συνεχίζοντας με την τρίτη ενότητα, και επιστρέφοντας στις ερωτήσεις που αφορούν ολόκληρο το δείγμα, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να απαντήσουν εάν το μουσείο διαθέτει παρουσία στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, όπως είναι το Facebook, το Twitter, κλπ. Εδώ, το 70% του δείγματος δηλώνει ότι διαθέτουν σελίδα σε κάποιο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, γεγονός που πιθανόν συνάδει με την ερώτηση 14 (Εάν το μουσείο διαθέτει ιστοσελίδα). Παρόλα αυτά, βάση του ελέγχου των ερωτηματολογίων, φαίνεται ότι τα μουσεία που διαθέτουν ιστοσελίδα, δεν έχουν απαραίτητα παρουσία στα κοινωνικά δίκτυα. Ενώ ισχύει και το αντίθετο, δηλαδή μουσεία που δεν διαθέτουν ιστοσελίδα, μπορεί να έχουν σελίδα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Διάγραμμα 22: Υπάρχει παρουσία του μουσείου στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης (Facebook, Twitter, κλπ);

Επίσης, ζητήθηκε από το δείγμα μας να απαντήσεις στην ερώτηση εάν το εκάστοτε μουσείο έχει διασυνδέσεις μέσω του διαδικτύου με άλλα μουσεία ή άλλους πολιτιστικούς οργανισμούς και φορείς. Όπως παρατηρείται και από το διάγραμμα, το 90% των ερωτηθέντων δηλώνουν ότι υπάρχει αυτή η διασύνδεση.

Διάγραμμα 23: Υπάρχει διασύνδεση του μουσείου με άλλα μουσεία ή πολιτιστικούς οργανισμούς μέσω του διαδικτύου;

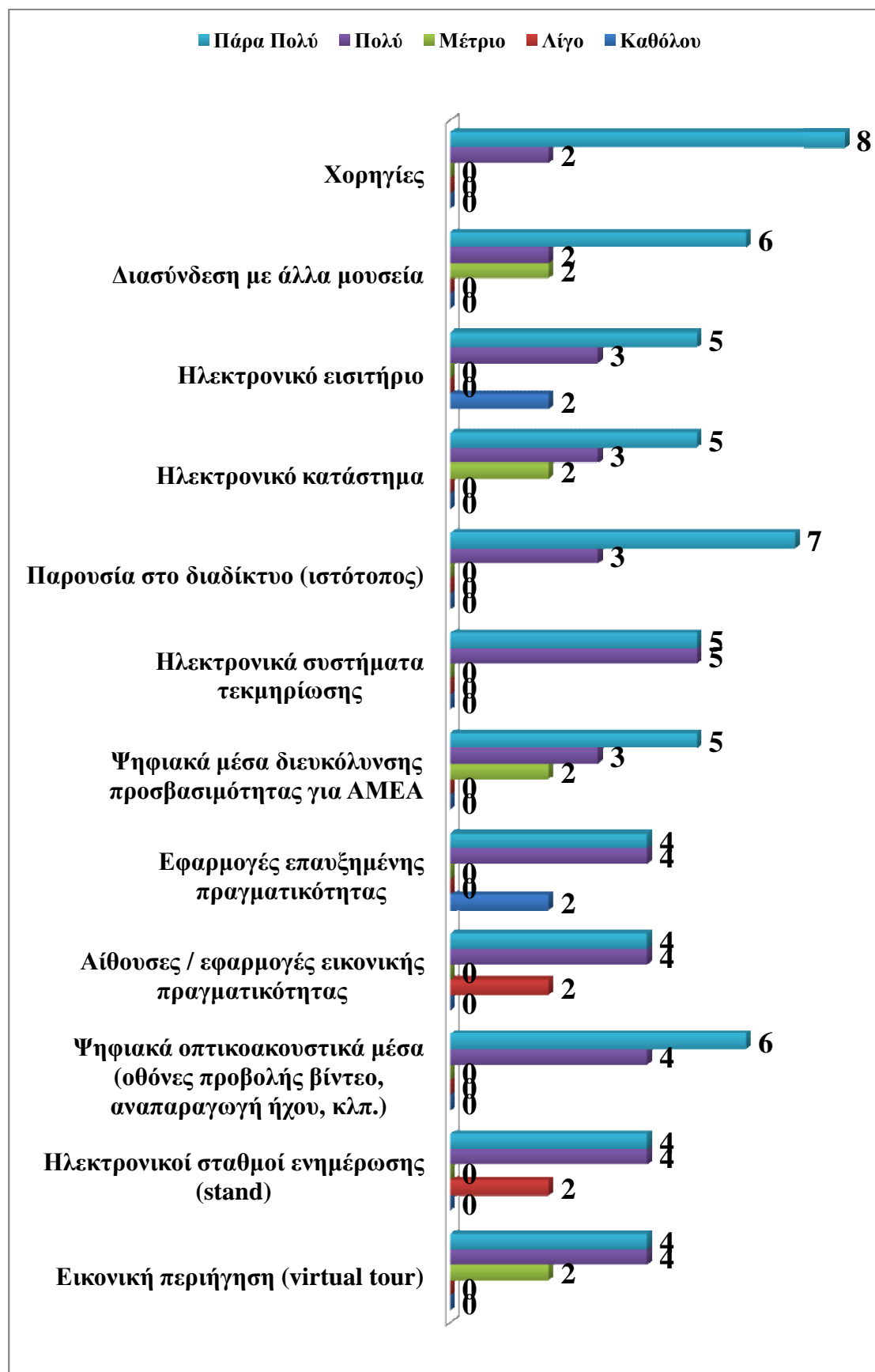
Τελειώνοντας, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να αξιολογήσουν την σημαντικότητα των ψηφιακών εφαρμογών ηλεκτρονικής διαχείρισης των μουσείων που τους δόθηκαν. Συγκεκριμένα, οι ψηφιακές αυτές εφαρμογές είναι:

- Εικονική περιήγηση (virtual tour)
- Ηλεκτρονικοί σταθμοί ενημέρωσης (stand)
- Ψηφιακά οπτικοακουστικά μέσα (οθόνες προβολής βίντεο, αναπαραγωγή ήχου, κλπ.)
- Αίθουσες / εφαρμογές εικονικής πραγματικότητας
- Εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας
- Ψηφιακά μέσα διευκόλυνσης προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ
- Ηλεκτρονικά συστήματα τεκμηρίωσης
- Παρουσία στο διαδίκτυο (ιστότοπος)
- Ηλεκτρονικό κατάστημα
- Ηλεκτρονικό εισιτήριο

- Διασύνδεση με άλλα μουσεία
- Χορηγίες

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε και από το παρακάτω διάγραμμα, η πλειοψηφία του δείγματος, και σε πολλές περιπτώσεις όλο το δείγμα θεωρεί από πολύ έως πάρα πολύ σημαντικές τις ψηφιακές εφαρμογές ηλεκτρονικής διαχείρισης των μουσείων που τους δόθηκαν.

Διάγραμμα 24: Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω ψηφιακές εφαρμογές ηλεκτρονικής διαχείρισης των μουσείων;

Κεφάλαιο 5: «Συμπεράσματα»

5.1. Συμπεράσματα

Τα ηλεκτρονικά και ψηφιακά μέσα και οι νέες τεχνολογίες αποτελούν πλέον σημαντικά συστατικά του μουσείου του 21ου αιώνα. Η εφαρμογή τους επιδρά τόσο στους επισκέπτες, όσο και στο ίδιο το μουσείο. Η χρήση των νέων τεχνολογιών κατάφερε να κάνει το μουσείο πιο ελκυστικό στο κοινό, καθώς συνδύασε την ψυχαγωγία με την εκπαίδευση. Έτσι λοιπόν, το σύγχρονο μουσείο, με τους κατάλληλους χειρισμούς και την σωστή εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, έχει τη δυνατότητα να επιτύχει τους σκοπούς του, χωρίς να υποβαθμίζει τον πραγματικό ρόλο των μουσείων.

Στις μέρες μας, τα περισσότερα μουσεία «έχουν μεταμορφωθεί σε χώρους πιο δυναμικούς, σε μέρη στα οποία το κοινό μπορεί να ενθουσιαστεί, αλλά παράλληλα να αναρωτηθεί, να δοκιμάσει, να πειραματιστεί και να διαμορφώσει τη δική του άποψη»(Γιαννακοπούλου, 2009). Έτσι λοιπόν, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών στις λειτουργίες του μουσείου, είναι δυνατό να δοθεί μια διαφορετική διάσταση και να αυξηθούν οι δυνατότητες του και κατ' επέκταση να ανταποκριθεί τους στόχους του.

Όσον αφορά την έρευνα που πραγματοποιήθηκε, παρατηρείται ότι ο Νομός Ηλείας είναι μια περιοχή με πλούσια και έντονη ιστορική παρουσία, και έτσι η πλειοψηφία των μουσείων που ερευνήθηκαν είναι αρχαιολογικά και λαογραφικά μουσεία. Επιπλέον, η πλειοψηφία των μουσείων διαθέτει πάνω από 500 εκθέματα, και απασχολεί τουλάχιστον έναν εργαζόμενο. Η επισκεψιμότητα των μουσείων χαρακτηρίζεται από την πλειοψηφία κάτω του μετρίου.

Συνεχίζοντας, η πλειοψηφία του δείγματος χαρακτηρίζει ως ικανοποιητική την χρήση των νέων τεχνολογιών στο μουσείο. Επιπλέον, μέσα σε αυτό το κλίμα παρουσιάζεται ο βαθμός στον οποίο υφίσταται ψηφιοποίηση και ηλεκτρονική διαχείριση στα μουσεία του δείγματος, ο οποίος κρίνεται αρκετά ικανοποιητικός, με πάνω από τα μισά να βρίσκονται στη διαδικασία αυτή.

Παρόλα αυτά, τα μουσεία συνεχίζουν να λειτουργούν με βάση την παραδοσιακή μουσειακή διαχείριση που χαρακτηρίζεται από το παρελθόν και δεν αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες και τα ψηφιακά μέσα στον βαθμό που θα μπορούσαν. Αν και παρατηρούνται κάποιες τάσεις για την εφαρμογή των ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων, η έμφαση δίνεται περισσότερο σε γενικές πληροφορίες του μουσείου, παρά στο περιεχόμενο, την ανάδειξη και τη διαχείριση του. Όσον αφορά την περαιτέρω ανάπτυξη και αξιοποίηση των νέων δυνατοτήτων τα μουσεία περιορίζονται από την έλλειψη χρηματοδότησης και την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού.

Καθορίζοντας ένα μελλοντικό πλαίσιο δράσης, παρατηρείται ότι όλα τα μουσεία επιθυμούν την ανάδειξη του περιεχομένου τους μέσω της παρουσίας τους στο διαδίκτυο, είτε μέσω ιστοσελίδων, είτε μέσω των κοινωνικών δικτύων. Παρατηρείται επίσης, ότι η χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων για την διαχείριση των μουσείων αποτελεί πολύ σημαντικό και απαραίτητο στοιχείο για την λειτουργία του μουσείου.

5.2. Περιορισμοί της έρευνας

Ο βασικός περιορισμός της έρευνας είναι ο μικρός αριθμός των απαντημένων ερωτηματολογίων, στα στοιχεία των οποίων στηρίχθηκε η έρευνα. Ο περιορισμός αυτός δημιουργήθηκε είτε λόγω της άρνησης κάποιων υπευθύνων μουσείων να απαντήσουν στα ερωτηματολόγια, είτε λόγω της δυσκολίας προσέγγισης κάποιων άλλων. Επιπλέον, σε αυτόν τον περιορισμό εντάσσεται και ο μικρός πληθυσμός της έρευνας που ανέρχεται μόλις σε 15 μουσεία στα πλαίσια του Νομού Ηλείας.

Βιβλιογραφία

- Hoptman, G. H. (1992). The Virtual Museum and Related Epistemological Concerns. Στο E. Barrett, *Sociomedia, Multimedia, Hypermedia and Social Construction of Knowledge* (σσ. 141-159). London England: MIT Press.
- Keene, S. (1998). *Digital Collections: Museums and the Information Age*. London.
- kotsanas.com. (n.d.). <http://kotsanas.com>. Ανάκτηση Ιούνιος 25, 2018, από <http://kotsanas.com/museum.php>
- Kotstanas. (n.d.).
- Ogden, J. (1998). *Developing a Creative and Innovaive Integrated Marketing Communications Plan: a Working Model*. Prentice Hall.
- Wikipedia. (2018, Μάιος 26). *Βικιπαίδεια*. Ανάκτηση Ιούνιος 25, 25, από https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%82_%CE%BC%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BD_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1%CF%82#.CE.95.CE.BE.CF.89.CF.84.CE.B5.CF.81.CE.B9.CE.BA.CE.BF.CE.A
- Wikipedia. (2018, Ιούνιος 3). *Βικιπαίδεια*. Ανάκτηση Ιούνιος 25, 2018, από <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE%AF%CE%BF>
- Γιαννακοπούλου, Α. (2009). Καινοτομία, Έρευνα και Τεχνολογία. (Ε. Κ. Τεκμηρίωσης, Συνέντευξη στον/στην)
- Γκαζή, Α. (1999). Από τις Μούσες στο μουσείο: η ιστορία ενός θεσμού δια μέσου των αιώνων. *Αρχαιολογία και Τέχνες*, σ. 70.
- Καβαλιεράτου, Ε., & Ρούσσου, Μ. (2009). Η εφαρμογή της μεθόδου του <<Συμμετοχικού Σχεδιασμού>> για το σχεδιασμό ψηφιακού εκπαιδευτικού προγράμματος με νεαρούς επισκέπτες στην Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλ. Σούτσου. *Τετράδια Μουσειολογίας 6*, σσ. 84-89.
- Καλούρη - Αντωνοπούλου, Ρ., & Κάσσαρης, Χ. (1988). *Το μουσείο μέσο τέχνης και αγωγής*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Κωνσταντίος, Δ. (2000). Η πρόκληση των μουσείων τον 21ο αιώνα. *Το μέλλον του παρελθόντος μας.*, (σσ. 174-176). Αθήνα.
- Μούλιου, Μ. (2010). Μουσεία πόλεων και Διαδίκτυο την εποχή του web 2.0. Αναλύοντας ένα σύνθετο τεχνολογικό, ιδεολογικό, κοινωνικό και αστικό τοπίο. *Τετράδια Μουσειολογίας 7*, σσ. 74-80.

- Μούλιου, Μ. (2014). Τα μουσεία στον 21ο αιώνα : προκλήσεις , αξίες , ρόλοι , πρακτικές. Στο Γ. Μπίκος, & Α. Κανιάρη, *Μουσειολογία , Πολιτιστική Διαχείριση και Εκπαίδευση* (σσ. 77-111). Γρηγόρη.
- Μουσειών, Ε. τ. (1987). Το Μουσείο στη σύγχρονη κοινωνία. *Πρακτικά Α' Συνάντησης Μουσειολογίας*. Αθήνα.
- Μπούνια, Α. (2010). Μουσεία, διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και τοπικές κοινωνίες. *Τετράδια Μουσειολογίας 7* , σσ. 38-42.
- Μπούνια, Α. (2009). *Στα παρασκήνια του μουσείου*. Αθήνα: Πατάκη.
- Μπούνια, Α. (2004). Τα πολυμέσα ως ερμηνευτικά εργαλεία στα ελληνικά μουσεία : Γενικές αρχές και προβληματισμοί. Στο Δασκαλοπούλου, Μπούνια, Νικονάνου, & Μπακογιάννη (Επιμ.), *Μουσείο, Επικοινωνία και Νέες Τεχνολογίες*, (σσ. 17-27). Μυτιλήνη.
- Νικονάνου, Ν. (2010). *Μουσειοπαιδαγωγική*. Αθήνα: Πατάκη.
- Οικονόμου, Μ. (2003). *Μουσείο: Αποθήκη ή ζωντανός οργανισμός;* . Αθήνα: Κριτική.
- Οικονόμου, Μ. (1996). Πολυμέσα στα Μουσεία - Αξιολόγηση των εφαρμογών. *Μίτος Ενημερωτικό Δελτίο 3* , σσ. 21-26.
- Πασχαλίδης, Γ. (2001). Από τα μουσεία του πολιτισμού στον πολιτισμό των μουσείων. Στο Μ. Σκαλτσα (Επιμ.), *Η μουσειολογία στον 21ο αιώνα : Θεωρία και πράξη*. Θεσσαλονίκη: ΥΠ.ΠΟ. , Ελληνικό τμήμα ICOM , ΑΠΘ.
- Ρούσσου, Μ. (2001). Η χρήση διαδραστικών μέσων στο χώρο του μουσείου. *ΙΜΕΡΟΣ 1* , σσ. 23-31.
- Ρούσσου, Μ. (2006). Οι τάσεις στο χώρο των νέων τεχνολογιών για την έρευνα και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς. *Τετράδια Μουσειολογίας 3* , σσ. 56-61.
- Σκαλτσά, Μ. (2001). Μουσειολογία στον 21ο αιώνα - Θεωρία και Πράξη. *Πρακτικά Διεθνούς Συμποσίου, Θεσσαλονίκη 21-24/11/97*. Θεσσαλονίκη: Εντευκτήριον.
- Σκουτέρη, Ε. (1994). Λαογραφικά Μουσεία, πολιτισμική ταυτότητα και ιστορική μνήμη: όροι και επισημάνσεις. *Πρακτικά της 'Α συνάντησης Λαογραφικών Μουσείων των χωρών της Ενωμένης Ευρώπης* (σσ. 49-70). Αθήνα: Ελληνική Εταιρεία Λαογραφικής Μουσειολογίας.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- http://www.makebelieve.gr/mr/teaching/UoA-MS/papers/EconomouMaria_2004.pdf
- <http://icom.museum/activities/general-conference/past-general-conferences/>
- <http://www.ekped.gr/praktika10/>
- <https://www.researchgate.net/publication/263769360> The use of new technologies in museum education programmes Findings from research in Greek museums in Greek
- <http://earthlab.uoi.gr/thete/index.php/thete/article/view/112>
- http://icom.museum/fileadmin/user_upload/pdf/ICOM_News/2004-3/ENG/p3_2004-3.pdf
- http://saar.infowiss.net/media/2015/09/learning_museum.pdf
- <http://www.olympiaholiday.gr/ilia/tourism/shared/index.jsp?context=1501>
- <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/72-11.pdf>
- http://www.informationswissenschaft.org/wp-content/uploads/isi/isi1998/14_isi-98-dv-schweibenz-saarbruecken.pdf
- <http://www.nytimes.com/2003/01/12/science/12MUSE.html?pagewanted=all>
- <http://www2.le.ac.uk/departments/museumstudies/rcmg/publications/mind-body-spirit-report>

ΠΗΓΕΣ

- Γκαζή Α. – Νούσια Τ. (2003), «Αρχαιολογία στον Ελληνικό Χώρο», τ. Γ΄ Μουσειολογία, μέριμνα για τις αρχαιότητες, ΕΑΠ, Πάτρα, σ. 127-211
- Ελληνικό Τμήμα του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, 1987, «Το Μουσείο στη σύγχρονη κοινωνία», 1987, Πρακτικά Α΄ Συνάντησης Μουσειολογίας (Αθήνα, Οκτ. 1984)
- Μέντης Κωνσταντίνος (2007), «Πολιτιστικό Μάρκετινγκ στη σύγχρονη Ψηφιακή Οικονομία», Πανεπιστημιακές και Πολιτισμικές Εκδόσεις Σμιγοπελάγου, Πειραιάς, σ. 29-35
- American Association of Museums (1973), Museum Accreditation: Professional Standards. AAM: Washington, p. 8-9

- Colbert F. & Evrard Y., Arts Management: A New Discipline Entering the Millennium?, *International Journal of Arts Management*, 2000, Vol. 2, No 2, pp 4-13
- Kim K.Y., Crowley K. (2010), Negotiating the Goal of Museum Inquiry: How Families Engineer and Experiment, *Instructional Explanations in the Disciplines*, 51-65
- Lewis P. (1991), *The Role of Marketing: Its Fundamental Planning Function: Devising a Strategy*, Museum and Galleries Commission, London, Routledge
- Meller M. (2005), *Arts and Cultural Marketing: Croatian Theoretical and Practical Experiences*, Department of Marketing, University of Osijek, Gajevtrg, Croatia
- Pearce S. (1992), *Museums, Objects and Collections. A cultural study*, Leicester university Press, Leicester
- Ross, M. 2004, "Interpreting the new museology", *Museum and society*, 2/ 2, 84-103
- Witlin A. (1949, 1971), *The Museum. Its history and its tasks in education*, Routledge & Kegan Paul, London
- Wyman, B. -Smith, S. - Meyers, D. και Godfrey, M. 2011, Curator: The *Museum Journal*, 54, 461-468

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙ ΜΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

Βεβαιώνω/ουμε ότι είμαι/είμαστε ο/οι συγγραφέας/εις αυτής της εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα/είχαμε για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία.

Επίσης, έχω/έχουμε αναφέρει τις οποίες πηγές από τις οποίες έκανα /κάναμε χρήση δεδομένων, ιδιών η λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες.

Ακόμη δηλώνω/ουμε ότι αυτή η γραπτή εργασία προετοιμάστηκε από εμένα/εμάς προσωπικά και αποκλειστικά και ειδικά για την συγκεκριμένη πτυχιική εργασία ότι θα αναλάβω/ουμε πλήρως τις συνέπειες εάν η εργασία αυτή αποδειχτεί ότι δεν μου/μας ανήκει.

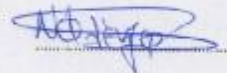
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 1

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΦΛΗΝΤΖΕΡΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ-ΜΑΡΙΑ

258

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 2

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

ΚΟΚΚΙΝΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

299

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ 3

ΑΡΙΘ.ΜΗΤΡΟΥ

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

.....

.....

.....

Παράρτημα

Το παρόν ερωτηματολόγιο έχει αποσταλεί σε όλα τα μουσεία του νομού Ηλείας, με σκοπό την "ΜΕΛΕΤΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΙΣΔΥΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΣΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ ΤΗΣ ΗΛΕΙΑΣ" σαν μια συνολική έρευνα που θα βοηθήσει στην ολοκλήρωση της ομότιτλης πτυχιακής εργασίας του τμήματος της μουσειολογίας του ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (παράρτημα Πύργου).

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: Γενικές πληροφορίες

Ερώτηση 1: Το μουσείο είναι:

- 1) Δημόσιο
- 2) Ιδιωτικό
- 3) Άλλο

Ερώτηση 2: Σε ποια θεματική κατηγορία ανήκει το μουσείο;

- 1) Αρχαιολογικά
- 2) Βυζαντινά
- 3) Ιστορικά – λαογραφικά
- 4) Τέχνης – πινακοθήκες
- 5) Ναυτικά – πολεμικά
- 6) Επιστήμης και τεχνολογίας
- 7) Αθλητικού χαρακτήρα
- 8) Άλλο

Ερώτηση 3: Πόσοι εργαζόμενοι απασχολούνται στο μουσείο;

Ερώτηση 4: Πόσα εκθέματα φιλοξενούνται στο μουσείο;

Ερώτηση 5: Πώς κρίνετε την επισκεψιμότητα του μουσείου;

- 1) Ελάχιστη
- 2) Μη ικανοποιητική
- 3) Μέτρια
- 4) Ικανοποιητική
- 5) Μαζική

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: Ηλεκτρονική διαχείριση του μουσείου

Ερώτηση 6: Πώς θα χαρακτηρίζατε την χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων στο μουσείο;

- 1) Ανύπαρκτη
- 2) Ελάχιστη
- 3) Μέτρια
- 4) Ικανοποιητική
- 5) Πλήρη

Ερώτηση 7: Γίνεται χρήση ηλεκτρονικών μέσων για την διοικητική διαχείριση του μουσείου (γραμματειακή υποστήριξη, διαχείριση ωραρίου, κλπ);

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ερώτηση 8: Πόσοι ηλεκτρονικοί υπολογιστές χρησιμοποιούνται από το μουσείο;

Ερώτηση 9: Σε τι βαθμό θεωρείτε ότι ο αριθμός τους καλύπτει τις ανάγκες διαχείρισης του μουσείου;

- 1) Ελάχιστα
- 2) Μη ικανοποιητικά
- 3) Μέτρια
- 4) Ικανοποιητικά
- 5) Πλήρως

Ερώτηση 10: Υπάρχει ηλεκτρονικό σύστημα τεκμηρίωσης των εκθεμάτων του μουσείου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ερώτηση 11: Υφίσταται διαδικασία ψηφιοποίησης των εκθεμάτων στο μουσείο; Αν ναι, σε ποιο στάδιο βρίσκεται η διαδικασία;

ΝΑΙ ΟΧΙ

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1) Σχεδιασμός του έργου ψηφιοποίησης	1	2	3	4	5
2) Επιλογή περιεχομένου	1	2	3	4	5
3) Προετοιμασία για ψηφιοποίηση	1	2	3	4	5
4) Μεταχείριση των πρωτοτύπων	1	2	3	4	5
5) Ψηφιοποίηση	1	2	3	4	5
6) Διατήρηση του ψηφιακού περιεχομένου	1	2	3	4	5
7) Επιλογή μεταδεδομένων	1	2	3	4	5
8) Προστασία πνευματικών δικαιωμάτων	1	2	3	4	5
9) Ενέργειες ανάδειξης - προβολής	1	2	3	4	5

Ερώτηση 12: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι κάνει χρήση το μουσείο των παρακάτω ψηφιακών μέσων προβολής εκθεμάτων;

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1) Εικονική περιήγηση (virtual tour)	1	2	3	4	5

2) Ηλεκτρονικοί σταθμοί ενημέρωσης (stand)	1	2	3	4	5
3) Ψηφιακά οπτικοακουστικά μέσα (οθόνες προβολής βίντεο, αναπαραγωγή ήχου, κλπ)	1	2	3	4	5
4) Αίθουσες/εφαρμογές εικονικής πραγματικότητας	1	2	3	4	5
5) Εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας	1	2	3	4	5
6) Ψηφιακά μέσα διευκόλυνσης προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ	1	2	3	4	5

Ερώτηση 13: Ποιοι λόγοι σας περιορίζουν ή καθυστερούν την υιοθέτηση ψηφιακών εφαρμογών;

- 1) Κανένας
- 2) Έλλειψη χρηματοδότησης
- 3) Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού
- 4) Έλλιπής πληροφόρηση για την χρήση ψηφιακών εφαρμογών στη διαχείριση των μουσείων
- 5) Άλλος λόγος
-

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: Μουσείο και διαδίκτυο

Ερώτηση 14: Υπάρχει ιστότοπος (website) του μουσείου στο διαδίκτυο;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ερώτηση 15: Αν δεν υπάρχει, προτίθεστε στο άμεσο μέλλον να δημιουργήσετε;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Οι ερωτήσεις 16- 21 να απαντηθούν μόνο εάν το μουσείο διαθέτει ιστότοπο (website)

Ερώτηση 16: Η επισκεψιμότητα του μουσείου μετά από την δημιουργία του ιστότοπου έχει:

- 1) Μειωθεί πολύ
- 2) Μειωθεί
- 3) Παραμένει ίδια
- 4) Αυξηθεί
- 5) Αυξηθεί πολύ

Ερώτηση 17: Ο ιστότοπος του μουσείου διαθέτει ηλεκτρονικό κατάστημα;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ερώτηση 18: Ο ιστότοπος του μουσείου παρέχει τη δυνατότητα αγοράς ηλεκτρονικού εισιτηρίου;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ερώτηση 19: Υπάρχει αναπαράσταση του μουσείου στο διαδίκτυο (εικονικό μουσείο);

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ερώτηση 20: Για τη δημιουργία του ιστότοπού σας συνεργαστήκατε με εξωτερική εταιρεία/συνεργάτη;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Ερώτηση 21: Σε ποιες από τις παρακάτω γλώσσες είναι διαθέσιμος ο ιστότοπος (website);

- 1) Ελληνικά
- 2) Αγγλικά
- 3) Γαλλικά
- 4) Γερμανικά
- 5) Ιταλικά
- 6) Άλλο

Ερώτηση 22: Υπάρχει παρουσία του μουσείου στα κοινωνικά μέσα δικτύωσης

(Facebook, Twitter, κλπ);

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ερώτηση 23: Υπάρχει διασύνδεση του μουσείου με άλλα μουσεία ή πολιτιστικούς οργανισμούς μέσω του διαδικτύου;

ΝΑΙ

ΟΧΙ

Ερώτηση 24: Πόσο σημαντικές θεωρείτε τις παρακάτω ψηφιακές εφαρμογές ηλεκτρονικής διαχείρισης των μουσείων;

	Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1) Εικονική περιήγηση (virtual tour)	1	2	3	4	5
2) Ηλεκτρονικοί σταθμοί ενημέρωσης (stand)	1	2	3	4	5
3) Ψηφιακά οπτικοακουστικά μέσα (οθόνες προβολής βίντεο, αναπαραγωγή ήχου, κλπ)	1	2	3	4	5
4) Αίθουσες/εφαρμογές εικονικής πραγματικότητας	1	2	3	4	5
5) Εφαρμογές επαυξημένης πραγματικότητας	1	2	3	4	5
6) Ψηφιακά μέσα διευκόλυνσης προσβασιμότητας για ΑΜΕΑ	1	2	3	4	5
7) Ηλεκτρονικά συστήματα τεκμηρίωσης	1	2	3	4	5
8) Παρουσία στο διαδίκτυο (Ιστότοπος)	1	2	3	4	5
9) Ηλεκτρονικό κατάστημα	1	2	3	4	5
10) Ηλεκτρονικό εισιτήριο	1	2	3	4	5
11) Διασύνδεση με άλλα μουσεία	1	2	3	4	5
12) Χορηγίες	1	2	3	4	5